

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 32 (1813)

П'ятниця, 8 серпня 2014 р.

Видавець з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ФОРТЕЦЯ МИЛОСЕРДЯ

РЕПОРТАЖ
з ВІЙСЬКОВОГО
ШПИТАЛЮ

...Непідготовлений людині від побаченого тут може стати зло. Білі бинти, культи на місцях ампутованих кінцівок, милиці, візки, трубки для відкачування гною. Поранені, вдягнені вони у піжами, шорти з футбольками, спортивну форму, ховаються від полуденного сонця під тінистими деревами. Чимало військових у камуфляжі, у цивільному – родичі.

Ми – на подвір'ї біля гнійно-хірургічного та травматологічного відділень Центрального військового госпіталю Міністерства оборони України. Цей шпиталь – можна сказати, найголовніша медустанова у системі надання допомоги пораненим у зоні антитерористичної операції (АТО). Тут зосдережені найкраще обладнання та провідні фахівці.

Поранені сюди потрапляють переважно через Харків, який став своєрідним «приймальним відділенням» зони бойових дій. Місце на всіх у Харкові не вистачає.

Розмістився Центральний госпіталь у корпусах колишньої Київської фортеці на Печерську. Головний пропускний пункт – стара брама під аркою. Чергові на вході зупиняють підозрілих. Здебільшого тих, у кого великі сумки. «Покажіть, що в рюкзаку?» – питаюти нашого фотокореспондента. Проводити фотозйомку на території госпіталю заборонено. Потрібен дозвіл керівництва та пацієнтів.

(Продовження на 4-й стор.)

«МИ РОБИМО ВСЕ МОЖЛИВЕ, ЩОБ ХЛОПЦІ ПОВЕРНУЛИСЯ В СТРІЙ...»

Якби хто не хотів, якби гарно все не виглядало у книжках та на екранах телевізорів, війна – це не тільки геройчні вчинки, подвиги, перемоги. Це, так само, велика кількість загиблих, поранених, зламаних доль, осиротілих дітей, слози матерів, дружин, батьків. Війна в кожного своя – та, здається, найважчою вона є саме для лікарів. Це вони, стримуючи емоції, беруться оперувати у польових умовах складні поранення, роблять все, щоб ці, зовсім молоді хлопці, жили. Саме вони бачать, що боронити Батьківщину йде цітві нації, ті, для кого свобода України – понад усе.

Наприкінці липня журналісти Одеси мали можливість поспілкуватися з лікарями Військово-медичного клінічного центру Південного регіону. Лікарі шпиталю вже давно беруть активну участь в наданні медичної допомоги та поверненні до строю військовослужбовців, поранених в ході антитерористичної операції. Ці люди вдень і вночі готові стояти біля операційних столів, щоб якомога більше військових залишилися живими, одужали і могли далі захищати свою Батьківщину.

(Продовження на 4-й стор.)

КРИМ –
НАШ ДІМ!

ЯКА СТРАТЕГІЯ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ ПОТРІБНА УКРАЇНІ?

Офіційний Київ регулярно робить заяви про те, що Крим залишається частиною України, і контроль над анексованою територією буде відновлений. Однак поки влада не оприлюднила план дій з повернення півострова, і наміри повернути Крим поки що залишаються тільки намірами. Водночас громадські активісти наполягають на тому, щоб керівництво України розробило стратегію з повернення республікі до свого складу і створило державні інституції, які реалізовуватимуть цей план. «Крим. Реалії» з'ясували думку політиків, громадських діячів та експертів щодо того, яка стратегія повернення Криму потрібна Україні, і що наразі заважає її створенню.

«Офіційна позиція України: Крим був, є і буде українським. Можливо, це потребуватиме часу, але ми зараз працюємо над юридичним пакетом, який зробить можливим таке рішення в майбутньому», – повідомив заступник Адміністрації Президента України Валерій Чалий, виступаючи на брифінгу 30 липня. Чалий тільки анонсував створення програми юридичних дій щодо повернення Криму і не уточнив, які саме кроки зирається зробити офіційний Крим.

У той же час експерти і громадські активісти вважають, що стратегія боротьби з окупациєю не повинна

швидко держава та її аналітичні структури створять таку стратегію. Потрібно розуміти, що така непроста задача, як повернення Криму, означає цілій комплекс різних напрямків», – зазначив експерт.

За словами Семиволоса, зараз в експертному співтоваристві активно йде дискусія з приводу можливого плану дій для повернення півострова. Зокрема, йде суперечка з приводу того, чи варто Україні влаштувати блокаду Криму, щоб по-казати Росії інфраструктурну залежність півострова від материка.

Свій проект стратегії повернення республіки склав Олексій Стародубов, який за часів уряду Джарти керував Агентством регіонального розвитку Криму, а зараз очолює громадську організацію «Кримський експертний центр». На його думку, стратегію потрібно розділити на три блоки: громадянський, міжнародний та конституційний.

«Громадянський блок включає в себе захист фундаментальних прав і свобод громадян України – кримчан. Право обирати і бути обраними, право на працю, право на освіту, свободу пересування тощо. Сьогодні кримчани, які зберегли українське громадянство, частково втратили свої права і на території анексованого Криму, і на території материкової України. Поки їхніми проблемами активно займаються лише громадські організації, які організували самі кримчани, що перебралися у Крим», – писше Стародубов у своєму блозі на порталі «Ліга».

(Продовження на 6-й стор.)

НЕ СТАЛО
ВІКТОРА БАРАНОВА,
ПОЕТА, ЯКИЙ
ЗАКЛИКАВ НАС
НЕ БУТИ ХОХЛАМИ

Віктор БАРАНОВ

ДО УКРАЇНЦІВ

Я запитую в себе, питаю у вас, у людей, Я питаю в книжок, розсираюсь на кожній сторінці: Де той рік, де той місяць, той проклятий тиждень і день, Коли ми, українці, забули, що ми – українці? І що в нас є душа, повна власних чеснот і щедрот, І що є у нас дума, яка ще од Байди нам в'ється, І що ми на Вкраїні – таки український народ, А не просто юрба, що у звітах населенням зветься. І що хміль наш – у пісні, а не у барилах вина, І що щедрість – в серцях, а не у магазинних вітринах. І що є у нас мова, і що українська вона, Без якої наш край – територія, а не Вкраїна. Я до себе кажу і до кожного з вас: – Говори! Говорімо усі, хоч ми й добре навчилися мовчати! Запитаймо у себе: відколи, з якої пори почали українці себе у собі забувати? Запитаймо те, як ми дружно дійшли до буття, У якому свідомості нашії збагнути незмога, Чому солодшим од меду нам видався чад забуття Рідних слів, і пісень, і джерел, і стежок від порога? Українці мої!

То вікайнці ми з вами – чи як? Чи в «моголах» і вмерти судила нам доля пихата? Чи в могили й забрати судилося нам наш переляк, Що розцвів нам у душах смиреністю «меншого брата»? Українці мої! Як гірчать мені власні слова... Знаю добре, що й вам вони теж – не солодкі гостинці. Але мушу казати, бо серце, мов свічка, сплива, Коли бачу, як люто себе зневажають вікайнці. Українці мої! Дай вам Боже і щастя, і сил. Можна жити й хохлом, і не згіркне від того хлібина. Тільки хто ж колись небо нахилить до ваших могил, Як не зраджена вами, зневажена вами Вкраїна?..

Читайте стор. 12-13

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

РАДА БЕЗПЕКИ ООН ПІДТРИМАЛА УКРАЇНУ І ВКАЗАЛА НА РФ ЯК НА ДЖЕРЕЛО ВОЄННОЇ КРИЗИ

В. о. постійного представника України в ООН Олександр Павличенко на скликаному на вимогу Росії засіданні Ради Безпеки ООН заявив, що Україна повинно виконує соціальні зобов'язання перед жителями Донецької та Луганської областей, в країні немає гуманітарної кризи, уряд в змозі впоратися з ситуацією і робить це.

Як повідомляє кореспондент «Укрінформу», на засіданні Радбезу постійний представник РФ Віталій Чуркін закликав «вжити термінові спільні заходи з надання гуманітарного сприяння населенню сходу України» і наполягав на тому, щоб направити на схід України російську гуманітарну допомогу в супроводі представників Червоного Хреста.

Проте представник України вказав, що «реальна при-

чина кризи — діяльність незаконних збройних формувань, які підтримує Росія». Олександр Павличенко підтвірив світовій спільноті про ситуацію, про те, що Росія продовжує обстрілювати позиції українських військових і нарощує свої військові угруповання на кордоні. «Ми пропонуємо Росії припинити направляти найманців і зброю, розпалювати нестабільність», — сказав він.

Пропозиції РФ не підтримав ніхто з членів Ради Безпеки. Лише представник КНР не вказав на необхідність розбройти підтримуваний Росією незаконній збройній формуванням, обмежившись заявами про необхідність «виявляти спокій і стриманість, які на компроміс».

При цьому багато учасників засідання прямо вказали на дії Росії, як джерело самої

проблеми. «Параодоксально, що Росія скликає обговорення гуманітарної кризи, яку вона ж і створила», — заявив представник Великобританії. «Саме дії сепаратистів призводять до погіршення ситуації в Луганську та Донецьку. Туди, де немає сепаратистів, люди повертаються». Росія могла б закінчити це все, припинивши свій потік зброї», — зауважив представник США. «Росія з самого початку підтримувала незаконну війну. Українські сили роблять все можливе для звільнення країни від незаконних збройних формувань», — сказав представник Литви.

Учасники засідання також висловили занепокоєння цілеспрямованим руйнуванням інфраструктури бойовиками, викраденнями і вбивствами людей на контролюваній території.

Як повідомляє «Укрінформ», Російська Федерація скликала засідання Ради безпеки ООН «у з'язку з гуманітарною ситуацією в Україні».

клікавши негайно покласти їм край.

Натомість сили антитерористичної операції, звільнюючи від терористів населені пункти Донбасу, повертають громадян мир, забезпечують поступове відновлення інфраструктури та повернення до нормального життя.

З червня в Україні створений та ефективно працює Міжвідомчий координаційний штаб, до складу якого увійшли представники організації системи ООН та Міжнародного комітету Червоного Хреста. У тісній взаємодії з ними українська влада вживає ефективних заходів із забезпеченням першочергових гуманітарних потреб цивільного населення та внутрішньо переміщених осіб. Створені гуманітарні коридори для усіх бажаючих залишили зону АТО.

Україна та весь цивілізований світ не вірять у щирість намірів Росії. У той час, коли з території Російської Федерації терористи отримують підсилення зброєю, військовою технікою та найманцями, міжнародні партнери відгукнулися на заклик України та надають практичну допомогу у відбудові інфраструктури та вирішенні нагальних гуманітарних потреб мирних громадян Донбасу, зазначається в коментарі.

ПРОПОЗИЦІЯ РОСІЇ щодо «ГУМАНІТАРНОЇ МІСІЇ» є ЦИНІЧНОЮ

Пропозиція Міністерства закордонних справ Російської Федерації щодо так званої міжнародної гуманітарної місії на Донбасі є цинічною хоча б тому, що саме Росія продовжує дестабілізувати ситуацію на сході України, всебічно підтримуючи злочинні дії терористів та несе повну відповідальність за гуманітарні проблеми у Донецькій і Луганській областях. Про це йдеться в поширеному МЗС коментарі щодо ініціативи МЗС РФ стосовно так званої міжнародної гуманітарної місії.

Окрім свідомого руйнування життєво необхідної інфраструктури регіону, житлових будинків, систем водопостачання та електроенергії, терористи т. зв. «ДНР» і «ЛНР», серед яких є значна кількість громадян Російської Федерації, нападають на медичні заклади та їх персонал, обстрілюють лікарні, перешкоджають лікуванню хворих, викрадають карети «швидкої допомоги».

Правозахисна організація «Human Rights Watch» у своєму звіті від 5 серпня засудила такі злочини проросійських бойовиків, за-

ві, аргументуючи це рішенням Господарського суду Республіки Крим, винесеним на забезпечення позову кримського Радіотелевізійного передавального центру (РТПЦ) про стягнення заборгованості за надані послуги. Пізніше майно заарештували. При цьому керівництво ЧТРК зазначає, що суд іще не розглядав позов РТПЦ до телерадіокомпанії.

На початку березня частоти і передавачі ТРК без жодних пояснень захопив канал «Россия 24», а з липня «Чорноморську ТРК» вимкнули з кабельного ефіру.

Засновник «Чорноморської телерадіокомпанії» народний депутат, а нині замглави Адміністрації президента України Андрій Сенченко заявив, що ТРК плачує повернутися в ефір і боротися з окупантами.

Роман ЛУБКІВСЬКИЙ
ОКУПАЦІЙНА КАМУФЛЯЖНІСТЬ
Старий чорноморський пляж Одягнув новий камуфляж: Від Мухолатки по Перекоп — За окопом окоп. Солдатня. Лазаретний хлор. Матюгальницький триколор: Для плећеб — колір один, Для підкорених — теж один. Ну, а третій — для нацменшин. Не приховує камуфляжність: Тавро Каїна — за продажність. То медаль «за вкрадення Криму». Окупант! Нате вам риму: Тавра — вам, де йде руїно... А Таврида — із Україною!

ПОРОШЕНКО СКАСУВАВ ДОВІЧНІ ПІЛЬГИ ЕКС-ПРЕЗИДЕНТАМ

Президент України Петро Порошенко скасував дії президентських розпоряджень від 1992-2010 рр. про матеріальні забезпечення та охорону вищих державних чиновників. Про це йдеться в розпорядженні № 977/2014-рп, опублікованому на сайті глави держави.

Зокрема, розпорядженням зміняється гриф «опубліковано не підлягає» та скасовується дія розпоряджень про обслуговування та безпеку колишніх прем'єр-міністрів України: Євгена Марчука, Павла Лазаренка, Валерія Пустовойтенка, Віктора Ющенка, Миколи Азарова, Анатолія Кінчаха, а також Віктора Януковича. Крім того, скасовано розпорядження від 17 травня 2006 р. № 82 «Про довічне грошове утримання, медичне, побутове, транспортне та інше обслуговування колишнього голови Верховної Ради України Володимира Литвина».

ВЕРХОВНУ РАДУ ПРОСЯТЬ ПРОДОВЖИТИ КРИМЧАНАМ ТЕРМІН ДІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПАСПОРТІВ

Депутатів Верховної Ради України просять підтримати постанову про продовження термінів дії українських паспортів у жителів анексованого Криму. З таким закликом до парламентаріїв звернувся Кримський експертний центр, передає УНН.

Постанову передбачено збереження терміну дії українського паспорта для громадян, які живуть на території півострова і не можуть вчасно оновити фотографії в паспортах.

У Верховній Раді зареєстровано проект постанови №4396 про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про затвердження положень про паспорт громадянина України та про паспорт громадянина України для в'їзду за кордон» щодо дійсності паспортів громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території.

«Оскільки, згідно з українським законодавством, у разі невклєювання вчасно громадянином України нової паспортної фотографії у віці 25-ти і 45-ти років паспорт стає недійсним, ця ініціатива народних депутатів дійсно дуже актуальні для більше ніж 3 тис. кримчан, які відмовилися від російського громадянства», — вважають у Кримському експертному центрі.

У такому випадку українські громадяни в Криму не стикаються з можливими складнощами і не будуть змушені отримувати російське громадянство з причини недійсності українського паспорта. Фактично, це крок назустріч кримчанам в обхід складної державної бюрократичної машини, вважають в організації.

В УКРАЇНІ З'ЯВИЛАСЯ СЛУЖБА З ПИТАНЬ КРИМУ І ПЕРЕСЕLENЦІВ

Кабінет Міністрів України створив Державну службу з питань Автономної Республіки Крим, Севастополя і тимчасово переміщених осіб. Про це йдеться в постанові №297, опублікованій на сайті уряду.

Міністерству фінансів доручено при підготовці змін до Державного бюджету передбачити видатки на Держслужбу. Крім того, главі Держслужби доручено у двотижневий термін після призначення подати до Кабміну проект положення про відомство, а також проекти актів уряду щодо затвердження граничної чисельності її працівників та розміщення служби.

ПЕРЕСЕLENЦІ З КРИМУ ОТРИМАЮТЬ ЗЕМЛЮ НА ХЕРСОНЩИНІ

Громадяни, які війжджають з тимчасово окупованої території, можуть безкоштовно отримати земельну ділянку на території Херсонської області.

Згідно з розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 19 травня 2014 року за №320 «Про забезпечення земельними ділянками громадян, які тимчасово переселяються з окупованих територій України, та громадян, привезених до Збройних Сил України у з'язку з частковою мобілізацією», громадяни, які переселяються з тимчасово окупованих територій України можуть безкоштовно, за спрощеним порядком відведення у власність, отримати земельну ділянку для житлового будівництва або ведення сільського господарства. Головне управління Держземагентства у Херсонській області проводить оперативне опрацювання питань виділення земельних ділянок та розробляє механізми спрощення процедури оформлення для переселенців з тимчасово окупованої території.

ІНФОРМАЦІЯ щодо реєстрації майнових прав кримчан

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 року №226 «Питання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, яке розташоване на тимчасово окупованій території», виконання реєстрації прав та вчинення усіх інших дій щодо нерухомого майна покладено на органи державної реєстрації прав Херсонської та Запорізької областей.

Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим інформує про стан виконання зазначеного в

РОСІЯ НЕ ДАЄ ВВОЗИТИ У КРИМ УКРАЇНСЬКІ ПРОДУКТИ

Представники Російської Федерації минулого п'ятниці повністю заблокували в їзд транспорту з українськими продовольчими товарами з материкової України до анексованого росіянам Криму, створивши на пунктах контролю багатокілометрові транспортні черги. Про це кореспонденту «Укрінформу» повідомили в прес-службі Головного управління Міндоходів у Херсонській області.

Формальна причина непропуску — невідповідність українських продовольчих товарів, що ввозяться, санітарним нормам РФ, зазначили в прес-службі. На територію Криму забороняють ввозити кукурудзу, кукурудзину крупу, сою, соєве борошно, насіння соняшника, консервацію, молочну продукцію, безалкогольні напої українського виробництва. Рух автотранспорту через пункти контролю «Ставки» (Каланчацький район) і «Каїрка» (Чаплинський район) з боку Криму повністю заблокований. Черги транспорту з боку материкової частини України вже сягнули більше 6-ти кілометрів.

На переконання херсонських митників, заборона на завезення українських продуктів до Криму є частиною загального плану Російської Федерації з дестабілізації ситуації та ескалації напруженості в регіоні. Крім того, примус до отримання російських митних дозволів для українських перевізників — це частина заходів з легітимізації окупації. У травні Російською Федерацією вже здійснилися подібні дії по блокуванню ввезення українських продуктів харчування до Криму. Тоді формальною причиною таких дій називалася відсутність дозволів Россельгоспнагляду.

КРИМЧАН ОФІЦІЙНО ПОПЕРЕДИЛИ ПРО РІЗКИЙ СТРИБОК ЦІН НА ПРОДУКТИ

Російський віце-прем'єр Дмитро Козак не виключає зростання цін на продукти харчування в анексованому Криму після введення мита на ввезення українських товарів.

Мінекономрозвитку розробило проект постанови уряду, що вводить мито на ввезення до Росії товарів українського походження, передає «РИА Новости». «Ціни можуть підскочити, оскільки на території Росії ціни значно вищі, і якщо джерелом постачання продуктів харчування на території Криму буде тільки РФ, то ціни можуть підскочити», — сказав Козак. Він упевнений, що «це терпимо, бо пенсіонерам і бюджетникам збільшили розмір виплат».

Раніше стало відомо, що в анексованому Криму місцева «влада» хоче домогтися зниження цін на сільськогосподарську продукцію як адміністративними заходами, так і шляхом проведення регулярних ярмарків. Таку позицію на робочій нараді в Раді міністрів Криму висловив «міністр сільського господарства» Криму Микола Полюшкін. За його словами, сьогодні в Криму склалася вкрай негативна ситуація в ціноутворенні на сільгосп продукцію.

Газета-орган «Держради Криму «Кримські ізвесття» вийшла в суботу з передовою статтею її головного редактора Ірини Іванченко, в якій вона пише: «Кримчани зараз часто-густо «у збитках». Виглядає як офіційне визнання сенсаційних проблем від «повернення на Батьківщину».

Автор «Колонки редактора» має на увазі всі ті нісенінці й складнощі, які звалися на кримчан після анексії Криму. Вона пише, що «на одній з нарад тут у нас, в Держраді, хтось із членів президії, лаючи «місцевого князька»-крадія, гнівно кинув: «Ви ж не з прибутих обираєте народ, а зі збитків!».

Після цього редактор, яка опублікувала до цього багато гнівних статей з необґрунтованими звинуваченнями і відвертою брехнею на адресу України, яку раніше любила і поважала, зазначає, що взагалі «кримчани зараз часто-густо «у збитках».

Вона далі спохвачується і пояснює, що має на увазі «складнощі перехідного періоду» і знімає провину з сепаратистів. «Я не кажу, що в цьому хтось винний, — виправдовується головний редактор «головної» газети Криму, — навпаки, голосуючи на референдумі за повернення на Батьківщину, ми знали — доведеться змінюватися, вчитися, перелаштовуватися і, звичайно, терпіти певний дискомфорт...». Тут вона, звичайно, лукавить, тому що далеко не всі «ми» хотіли такого тривалого і настільки образливого «дискомфорту», а тим більше не прагнули до нього.

Але всю цю розмову головний редактор розпочала через те, що російські чиновники сприйняли Крим як можливість поживитися і вілаштуватися в житті ще комфортніше, на відміну від кримчан, які зазнають дискомфорту. У своїх посланнях вони вважають, що кримчани «недосвідчені, не знають тонкощів законодавства, і взагалі збиткові й гідні того, щоб їх

соціальний пакет. Чи надає Держрада безкоштовне житло журналістам офіційної газети? Микола Логунов, м. Нев'янськ Свердловської області.

А ось текст іншого запиту: «Я — військовий пенсіонер, але мені всього 71 рік, сил ще багато. У мене три вищі освіти. Якщо в парламенті чи уряді шукають висококваліфікованих фахівців, хотів би зайняти гідний пост. Про

«ДЕРЖАВНА» КРИМСЬКА ГАЗЕТА ВИЗНАЛА: «КРИМЧАНИ — У ЗБИТКАХ»...

виштовхнути на узбіччя життя».

У програмній статті під назвою «Крим — не трамплін для кар'єри невдах», її автор обурена тим, що сьогодні до Криму звідусль сиплються листи російських чиновників — претендентів на житло і теплі робочі місця в Криму. Вона пише, що при цьому «ніхто не цікавиться, чи є вакансії на сільгospідприємствах, в таксопарках або пральнях. Всі придивляються до «двох головних будинків» у центрі Сімферополя. Хоча потрапити в них змушені неможливо...»

Головний редактор газети наводить три типових послання таких претендентів. В одному з них повідомляється: «Маю 30-річний журналістський стаж. Готовий віддати сили революційному Криму. Повідомте, який у вас

сеbe. Живу з родиною в Санкт-Петербурзі, але згоден на переїзд у разі надання трикімнатної квартири (у мене дружина, син з невісткою і дві онучки) в Сімферополі. Михайло Орлов».

У третьому міститься пряма претензія і критика на адресу кадрової політики в Криму: «Чому громадянин Російської Федерації і випускник Академії народного господарства при Уряді РФ, який обрав місцем проживання Республіку Крим, не має права і можливості працевлаштування на державну цивільну службу в Криму відповідно до кваліфікаційного розряду, присвоєного Головою Держдуми на підставі Указу Президента Росії?». (Автор — Олег В.)

«З доданої фотографії, — пише редактор газети, — ді-

виться типовий чиновник — піджак, краватка, важкий похмурий погляд, об'ємне друге підборіддя... Подумалося, якщо автор записки такий розумний, що ж Москва відпустила цінного професіонала?»

Саме таке неповажне і прінизливе ставлення російських політиків до кримчан підтверджується і складом списків політичних партій, які прийняті ЦВК Криму для участі у виборах до держради 14 вересня. У більшості списків перші місця займають не кримчани, в них засилля кандидатів з багатьох регіонів Росії, яких ніхто в Криму не знає.

Наприклад, список «Російської партії за справедливість», який очолює житель Тули якийсь Igor Zотов, складається з 57 кандидатів, серед яких 37 жителів Тули і Тульської області, більше десяти жителі інших регіонів Росії, і тільки решта — жителі Криму. Список «Комуністичної партії соціальної справедливості», який очолює житель Москви онук Леоніда Брежнєва Андрій Брежнєв, в своїй більшості складається з жителів Москви і Московської області.

Сьогодні вже всім очевидно, що якщо «держрада» буде обрана в такому «не кримському» складі, то кримчани будуть в ще більшому збитку і дискомфорті, ніж зараз. На таке «повернення до себе додому», і на такий прийом від Росії ніхто в Криму вже точно не розраховував...

Олег СОЛОВЕЙ,
сімферопольський
журналіст

«ОТ ПЕРВОГО ЛИЦА» — НО ЛИЦА НЕ УВИДАТЬ

На прошедшій неделі по телеканалу украденої бывшої української ГТРК «Крим», переделаної на російський манер як «Крим-1», состоялась прем'єра программи «От первого лица» в новом формате, во вновь оформленной студии, с новыми журналистами и с новым сценарием. Первым гостем программы стал, конечно, «и. о. главы Крыма» Сергей Аксенов.

Прямые включения «для простых крымчан» организовали для собравшихся в парке Тренева в Симферополе, и почему-то в клубе поселка Заозерное на Донузлаве за Евпаторией. Телеканал, рекламируя программу, не скрывал, что она задумана как копия известных длительных пресс-конференций Владимира Путина в виде «прямого общения лидера с народом». Сценаристы программы целых 9 дней собирали вопросы своему герою с помощью редакций газет, пресс-служб, агентств, прямых линий, телефонных звонков, писем и интернета, призываючи к «прямому и откровенному» диалогу. Собралось всего больше 2 тысяч вопросов.

Скажем сразу, что в «Крим-1» получилось даже лучше, чем у Путина. Несмотря на собранные вопросы крымчан, на них никто даже внимания не обратил. Их обещали все скопом передать самому Аксенову, чтобы потом на них ответили чиновники, а в студии героя передачи вопросы подготовили и задавали, за небольшим исключением коротких включений с двух мест, те самые журналисты, которые первом и микрофоном давно и подобострастно поддерживают анексию Криму. Выслушав отвѣты, они самодовльно улыбались, их глаза светились счастьем, и они в тakt слов своего кумира согласно кивали носами, поддакивая его ответам. Собственно, получился не «прямой и откровенный диалог», а пиар-вечер «большого и выдающегося, мудрого и непререкаемого, все могущего» политика.

Журналист Владимир Андронаки, некогда «верой и правдой» служивший «оранжевым», а теперь переметнувшись в услужение «команде победителей», и получив-

ший кресло редактора в «обновленной», теперь монархіческій, газете «Кримське время», например, долго и путано задавал вопрос про «ямы на дорогах», а потім спохватали, чутко уловив отсутствовавше до этого звено піаре Аксенова, и услідливо попросив рассказать о его отношениях с Путіним, чим дал возможность «главе Крима» пиарить не только Путіна, но и себе на фоне Путіна.

Острых вопросов не было. Зато были актуальные. Например, про СНИЛС, который выдают по несколько месяцев, про организацию ярмарок в жилых микрорайонах, про нетрудоустроенных работников Ощадбанка, про «Наштелефон», про плату за проезд в маршрутке, про то, какую политическую партию он поддерживает, про обеспечение Крыма водой, про разработку Федеральной программы развития Крыма, роль «народного ополчения», об отношениях «Совета министров» с «Госсоветом», о службе в российской армии, о непомерной комиссии в 200 рублей, которую берет российский банк РНКБ за каждое перечисление без договора. А один «архитектор» даже спросил о том, «как бороться с нудистами на пляжах Крыма». По последнему вопросу пришли к выводу, что нужно напустить на них «самооборону», и она быстро расправится с девоньками и тетеньками без трусов, как расправилась с ненужными «чужими» самостроями на пляжах.

Словом, прозвучали все вопросы «пиаромки», в ответах на которые Аксенов мог выглядеть решительным и могущественным — «моя помощница записала ваш вопрос, завтра с утра мы все решим», «мы находимся в процессе, в котором нашли не только припрятанное золото, но и кое-что более интересное, о способах, кото-

рым он избежал ареста, о содержании уголовного дела, которое, согласно утечкам информации, все же существует в местной прокуратуре. Темиргалиев, как видно, знающий многое, сейчас, просто «подвешен на крючок» для того, чтобы помалкивал не только о сепаратистских делах Аксенова и Константина Константина, но и об их личном обогащении за счет анексии Крыма, и со временем Крым ждет существенные информационные открытия о главных действующих лицах этой крымской трагедии.

Проговорился Аксенов и в другом более важном вопросе. По его словам, инициатором анексии Крыма были никакие не крымчани, которых просто использовали вслепую, а не кто иной, как лично Путин. И если бы не его «волевое решение», то, по словам Аксенова, «может быть и этого процесса не было бы». То есть если бы не Путин — никакого присоединения Крыма к России и не предвиделось.

Вот дословная расшифровка сказанного Аксеновым: «Это его решение, волевое решение. Правильное, которое позволило крымчанам без крови прийти. И поверили ему. Поверили крымчане, поверили я. Если бы я не поговорил с ним, то есть на тот момент, неизвестно какое я бы принял решение. Если бы

он лично не сказал «все, мы работаем, движемся», может быть и этого процесса бы не было бы. Я не хочу говорить о своих там каких-то заслугах, его роль основная во всем этом». Есть вопросы? Нет вопросов.

Для Аксенова оказалась неизвестной и опасность длительных «ответов на вопросы» по телевизору, заключающаяся в том, что при ответах на специальные вопросы политики раскрываются как самые что ни на есть дилетанты. Рассказывая о путях преодоления фактической транспортной блокады Крыма, в которой он оказался в результаті перекрытия проезда через Переяк, Аксенов заявил, что, по его мнению, не следует мост через Керченский пролив строить таким уж большим и современным. С целью экономии российских денег и времени он предложил построить узенький мостик в одну железнодорожную колею, а про автомобильную часть вообще не строить, либо достаточно максимум двух проезжих полос. Он сказал, что «завтра же» предложит этот план Путину и уверен, что тот его поддержит.

Олеся ЧЕРЕМШИНА,
крымский обозреватель

ФОРТЕЦЯ МИЛОСЕРДЯ

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

«ЛЮДИ НЕСУТЬ, НЕСУТЬ І НЕСУТЬ...»
Єй інший, «чорний» вхід - з Лабораторного провулку. Ним пройти легше, то ж його обирають волонтери з важкенкими сумками, сюди заїжджають машини з медикаментами, речами, їжею для поранених. Крім того, на території шпиталю працює пункт координації та збору допомоги воякам у зоні АТО.

Біля входу зустрічаємо двох заклопотаних дівчат-волонтерок. Вони нічим не відрізняються від тисяч інших киянок — одна в сучасній сукні, інша — в джинсах. Легко переходить на українську. Ка-жуть: приймають допомогу.

«Головне, щоб хлопці відчували, що вони не самотні, що недарма воякували за нашу землю та народ, — каже координатор волонтерської сотні Наталія Воронкова і додає. — Та вони відчувають... навіть здивовані: не сподівалися на таку допомогу. Ви ж бачите — люди несуть, несуть і несуть».

— Чому виришили стати волонтеркою? — питаемо.

— Тут дуже дружня обстановка, відчуваєш, що ти потрібен, що будуємо нову країну.

Волонтери,каже Наталія, мають сторінку в Фейсбуці. З її допомогою розподіляють ліки, збирають кошти на відправлення поранених лікуватися за кордон.

— На лікування в шпиталі є наїкания?

— Усі наші іноземні партнери хвaliaють українських травматологів, хірургів. На їхню думку, операції українськими лікарями зроблені на високому рівні. Але в нас немає післяопераційних клінік, де лікують можливі ускладнення. Цього бракує.

За останні тижні волонтери допомогли відправити на лікування за кордон п'ятьох українських вояків. Зокрема, двох бійців знаменитого спецпідрозділу «Альфа».

«ЖИТТЯ ВРЯТУВАЛИ БРОНЕЖИЛЕТ І ТОВАРИШІ»

Травматологічне відділення.

Спілкуємося із старшим лейтенантом Національної гвардії Олегом Березовським — кавалером ордена «За мужність» III ступеня.

При врученні нагороди Олег не зміг взяти її до рук. У чоловіка травматична ампутація кінцівок.

...3 липня бронетранспортер під командуванням Березовського рухався у складі колони через населений пункт на Донеччині. Потрапили в засідку. Пострілом із гранатомета терористи влучили майже прямо в бійницю, звідки вів вогонь Березовський. Автомат з магазином вибухнув у ного в руках.

«Життя врятували бронежилет і мої товариші, — каже старший лейтенант. — Швидко наклали джгути, вколохи антишоковий препарат».

Березовський не втратив свідомість. За свідченням товаришів, навіть продовжував керувати підрозділом. З бою гвардійцям вдалося вити живими саме завдяки мужності їхнього командира, вважають вони.

Далі були численні операції. Спочатку у польовому госпіталі, потім — у Києві. Попереду — складне протезування. Можливо, вдастся знайти допомогу за кордоном, адже його випадок неподільний. Зрозуміло, на це потрібні значні кошти. Для благодійників відкрито спеціальний рахунок.

У госпіталі поряд з Олегом постійно перебувають його рідні. «Ротація тут у мене, — жартує він. — Мама, батько, старший брат приїздять по черзі. Ми всі з Харкова. З ночівлею у Києві, спасибі, допомагають волонтери».

Олегу дзвонить знайома. Чую, мова заходить про вареники з вишнями, які будуть на вечірку.

Про бой старший розповідає скоро, неохоче. Більше говорить про життєві плани. Є перспектива залишитися на військовій службі і працювати вікладачем у військовому навчальному закладі. Принаймні, так обіцяють генерали.

Олег не мислить себе поза армією. Його дід і батько —

теж офіцери. Березовський закінчив військову академію, служив у групі спецпризначення. Заслужив краповий берет — предмет особливої гордості вояка. Його можна отримати лише після особливих випробувань.

Про пільги та грошові компенсації поранених говорить відмовляється. «Забезпечений усім, що належить мені як офіцеру», — відповідає.

«ДЕРЖАВУ ТРЕБА ЗАХИЩАТИ!»

За відділенням травматології стоять лавочки. На них сидять дві жінки — молода та старша. Поруч сумки, наповнені пляшками з водою та їжею.

«Я — мати сина, пораненого під Слов'янськом. Був у комі. Вже два місяці сюди ходжу, — неохоче відповідає старша жінка. — Не пам'ятає, що з ним сталося. Мабуть, у нього ці події стерлися».

«Нині трапляється, що родичі військових перекривають дороги, аби їхніх чоловіків не відправляли на війну. Як до цього ставитеся?» — питала.

«Державу потрібно захищати!» — твердо відповіла мати.

«ХОТИЛОСЯ Б

ЗНОВУ ЛІКУВАТИ

«МИРНІ» ХВОРОБІ»

Гнойно-хірургічне відділення відзначає ювілей — 40 років від дня відкриття. Начальник відділення Сергій Сапа приймає поздоровлення. Лікарі, які заходять у справах, не забувають привітати начальника з ювілем. Але Сергій Сапа робочого графіка не змінє. Перекинулися з ним кількома словами, коли повернувся з операційної, куди його викликали на консультацію.

«Нас часто викликають до інших відділень, коли починається гнійні ускладнення у хворих. Так було і сьогодні», — каже С. Сапа.

Його слова перегукуються з почутим уж від поранених: «Що стосується медичного забезпечення, у поранених нарікань немає. Більшу частину ліків отримуємо з госпітальної аптеки. В окре-

мих випадках допомагають волонтери. Буває, звичайно, виникають поточні проблеми, але ми їх намагаємося вирішувати.

— Чи не бракує ліжок для поранених?

— Місяця для всіх поранених вистачає. Якщо хвого не можуть розмістити у певному відділенні, то йому знайдуть місце у іншому відділенні. Там нададуть таку ж кваліфіковану допомогу, як і в профільному відділенні, оскільки пораненого будуть лікувати медики того відділення, до якого він мав по-трапити.

— У чому полягає специфіка військового лікаря?

— Тут переплітаються дві складові: медична і військова. До тих поранен, які отримують зараз військові, нас готовили. Ми надаємо первинну допомогу, починюючи з половиною госпіталів, а закінчуємо лікувати хворих уже в місцевих шпиталях.

Настанок начмед, як і притаманно лікарям, бажає здоров'я. І каже, що хотіється б вже пошвидше зністи лікувати хвороби, які були у мирний час. «Хочеться, щоб не було поранень з каліцитом, і поранен, які приводять до тяжких наслідків. Хочеться, щоб пацієнти швидше одужували», — говорить лікар.

* * *

Зовні київський військовий шпиталь огорожений високими стінами і дійсно нагадує фортецю. І невідомо, скільки ще поранених привезуть сюди зі Сходу України. Адже бої за єдиність держави тривають. Хочеться вірити, що поранені, які нині перебувають у київському шпиталі, жодної міті не сумніваються у правильності свого вибору: їхнє місце там, де вони найбільше потребують держави — на передовій. Однак, той жах, який їм довелося пережити, напевно, супроводжується до кінця життя. А значить, наша допомога її увага буде потрібна їм довго.

**Михайло МЕЛЬНИК,
Олег ОЛІЙНИК**

м. Київ

ПРЕЗИДЕНТ ВІДВІДАВ ВІЙСЬКОВИЙ ГОСПІТАЛЬ І ВРУЧИВ НАГОРОДИ ДЕСАНТНИКАМ

Президент України Петро Порошенко відвідав Головний військово- медичний клінічний центр, де перебувають на лікуванні військовослужбовці, які отримали поранення в антитерористичній операції на Донбасі.

Як повідомили УНІАН у прес-службі глави держави, П. Порошенко подякував десантникам за мужність і вручив їм державні нагороди. Він відзначив, що пишається тим, що в державі є такі військові. «Україна тримається на таких героях, як ви», — сказав президент. Глава держави подякував за мужність та геройзм, проявлені у боях. «Ваші імена — назавжди в серіях українців», — наголосив він.

Президент високо оцінив внесок аеромобільних військ в успіх антитерористичної операції у Луганській та Донецькій областях. «Весь український народ пишається тим, як десантні бригади — 25-а, 79-а, 80-а та 95-а — виконують свої військові завдання. Десантники завжди там, де важко. Всі наші штурмові операції здійснені їх силами», — заявив глава держави. П. Порошенко поїхався потребами військовослужбовців та доручив забезпечити їх всім необхідним для лікування та реабілітації, зокрема, протезами.

Президент вручив орден «За мужність» III ступеня старшому сержанту Олександру Пономарьову, який у бою під містом Красний Лиман Донецької області, будучи пораненим, не припиняв вогонь та забезпечив розгортання основних підрозділів. Орден Богдана Хмельницького III ступеня з рук президента отримав лейтенант Олександр Чорпіта, який був поранений у бою в місті Лисичанськ Луганської області, відмовився від евакуації та продовжив розміновувати фугаси. Орден «За мужність» III ступеня вручено солдату Юрію Весельському, пораненому у місті Слов'янськ Донецької області, який при конвоюванні вантажу потрапив у засідку. Незважаючи на поранення, продовжив керувати боєм та здійснював евакуацію особового складу і техніки. Солдат Сергій Ільїнський отримав з рук президента орден «За мужність» III ступеня за те, що при виконанні завдання на кордоні у Луганській області, незважаючи на поранення, забезпечив доставку боєприпасів. Старший сержант Сергій Козак нагороджений орденом «За мужність» III ступеня за те, що при конвоюванні вантажу у місті Добре Донецької області, попри поранення, продовжив керувати боєм і зміг евакуувати особовий склад та техніку, повідомили в прес-службі Глави держави.

«МИ РОБИМО ВСЕ МОЖЛИВЕ, ЩОБ ХЛОПЦІ ПОВЕРНУЛИСЯ В СТРІЙ...»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Заступник начальника військово-клінічного центру Південного регіону з медичної частини полковник медичної служби Юрій Сахно розповів: «За час проведення АТО на Сході України медики Військово- медичного клінічного центру Південного регіону надали допомогу близько 150 військовослужбовцям Збройних Сил та інших військових формувань. На жаль, прибутия поранених — це же постійний процес. Сьогодні в нас перебуває 84 військовослужбовці. В основному в них мінно-віхові, осколкові та вогнепальні кульові поранення кінцівок та черепно-мозкові травми. Словом, вражаються ті ділянки тіла, які не захищені бронежилетом. З відділенням медичної установи вже вписано близько 60 воїнів АТО, котрі виявили бажання повернутися до своїх підрозділів».

Також полковник медичної служби Юрій Сахно зазначив: «Сьогодні Військово- медичний клінічний Центр тісно співпрацює з багатьма медичними закладами міста. Цивільні лікарі та волонтери допомагають лікарим, медичним обладнанням та продуктами харчування. З медичними препаратами проблем немає, щоправда, нам точно не завадив би спеціальний санітарний транспорт з південною прохідністю».

Офіцер також додав: «Майже за два місяці поблизу зони АТО спеціалістами нашого мобільного госпіталю було надано висококваліфіковану медичну допомогу сотням поранених військовослужбовців, більшість з яких прооперовано в польових умовах і, скажу, що дуже професійно. Поранені поступають туди прямо з поля бою і, як більшість з них, не було, дякувати Богу, наші колеги справляються». Він також наголосив: «Золоте правило — першу медичну допомогу, якщо в змозі, кожен повинен собі надати

сам, а вже потім товариш, і якщо є, то санінструктор».

Про долі багатьох поранених військових вже відомо широкому загалу. Пошкодилися журналисти і долею морського піхотинця, якого у червні поранили на блок-посту неподалік міста Южне. Та не менш зворушливою є історія пораненого на передовій Олександра Бачинського, якого вдома чекають п'ятеро дітей. В нього поранення в області шиї, пошкоджені легені та спинний мозок.</

КОЛИ ДЛЯ РОСІЇ НАСТАНЕ ДЕНЬ РОЗПЛАТИ?

«Щодо Росії, то її можна згадати тільки як окупантку величезної кількості української власності, яку її доведеться повернути в день розплати.»

Фрідріх Енгельс

Коли під час Революції Гідності українці почали жертвенно виборювати «українську власність», то у відповідь отримали неспровоковану агресію з боку Москви. Путінська Росія, яка вважає себе спадкоємницею царсько-більшовицької імперії, прагне будь-якою ціною втримати у своїй євразійській держматріці «величезну кількість української власності» (Фрідріх Енгельс).

Володимир Путін напередодні відзначення століття початку Першої світової війни вирішив будь-якими засобами й способами реставрувати імперію в кордонах, що існували на 1 серпня 1914 року, вмонтувавши у новітній неототалітарний комплекс, сконструйований спеціалістами з Луб'янки і Ясенево, Українську державу, яка щодень, починаючи з листопада 2013 року, набуває дедалі виразніших рис і ознак справжньої демократії.

Ведучи мову про світову масакру 1914–1918 років, російський президент у червні 2012 року заявив, що Росія програла війну стороні, яка програвала. Висновок дивовижний. Іrrаціональний. Але для Росії звичайний. Так, із царини іrrаціонального світосприйняття постало й спровоковане Кремлем воєнне протистояння на південному сході України — через усілякі фобії та комплекси, через воскреслу маніакальну ідею всесвітньої гегемонії ВВП чекістськими методами взявшись реанімовувати імперський СРСР. Путін добре розуміє, що без інкорпорації України в євразійське тіло Московії ці плани нездійсненні. Однак судячи з іrrаціональних вчинків, Путін так і не усвідомив, що силоміць затягнуту Україну в лобо «єдині і неділі» вже не вийде. Тому й нервє, робить помилки, прагнучи помпезно відзначити столітню дату початку Першої світової війни, прилучивши для цього бодай ілюзорну «Новоросію».

«Захід є Захід, а Схід є Схід, і їм не зйтися вдвох, допоки землю і небеса на суд не покличе Бог», — написав свого часу Редьярд Кіплінг. І мав рацію. Ця думка із знаменитої балади англійського письменника не втратила актуальності донині. Мусимо віднати, що проблема взаємін (сумісність/несумісність) між Україною та Росією існувала завжди. Це навіть не географічна проблема. Проблема на ментальному, культурному, світоглядному рівнях. Ми надто різні — росіяни та українці. І на те нема ради.

Підтвердження несумісності таких соціально-економічних систем, як Україна і Росія — предостатньо. Приміром, особливості психології, ментальності, поведінки росіян у різni часi помічали різнi народи, що відображенi в численних книgах, щоденниках, дорожнiх нотатках. Не залишився останiй її український народ, який дав напрочуд влучнi характеристики пiвнiчно-схiднiх сусiдов. Ось лише кiлька зразкiв прислiв'їв i приказок, зiбраних i впорядкованих Матвiєм Ноmисом:

«Тату, лiзe чорт у хату!» — «Дарма, аби не москаль»; «Мабуть, москаль тодi красти перестане, як чорт молиться Богу стане»; «Коли чорт та москаль що вкрали, то поминай, як звали»; «Москаль тодi правду скаже, як чорт молиться Богу»; «Казав москаль право, та й збрехав браво»; «Москва на злiднiх збудована та її злiднiми годована»; «Звичне, московська напaсть»; «Бов, бов по московськiй брехнi».

Цi афористичнi висловлювання — своєрiдна соцiологiя, ретельна систематизацiя величезного масиву прикладiв/faktiv вимушеної спiвiснування українцiв з iншoю соцiально-економiчною та свiтогляд-

ною системою, об'ективнiй вислiд тривалих спостережень наших предkів за далеко не найкращими виявами «загадкової росiйської душi».

Ми й справd вiдмiннi: росiяни та українцi. Bo є представниками рiзних (несумiсних) систем. Ось як характеризує Росiю всесвiтньо вiдомий росiйський iсторик та етнolog Лев Гумiльов: «Росiя самостiйний суперетнос, який виник на 500 рокiв пiзнiше вiд захiдноєвропейського, у XIV столiттi. Mi i захiдноєвропейцi завжdi цю вiдмiннiсть вiдчуvali i «своїми» однi одних не називали. Якщо mi на 500 рокiв молодшi, то як bi не вивчали європейський досвiд, ne зможемо зараз добитiся добропуту i звичai, характерних для Європи. Наш вiк i рiвень пасiонарностi передбачає зовсiм iншi iмperatiви поведiнki».

A ще Лев Гумiльов вiв поняття etnichnoї antisistemi, вiзначивши її як систему цiлiсностi людей з негативним свitosprijняттяm — spesifichnym ставленняm до materialnoho svitu, що виявляється u pragnenni do спрошення sistem. Iнакше кажучi, до zniщенja sistemi — чi то державi, lандшаftu abo etnosu. Antisistema virobляє dla svoi hleniv spilne svitospriyняття. Для antisistemi nезалежно вiд konkretnoї ideologii її chleniv išnue одна об'ednuvalna настанova: заперечення realnogo svitu ja skladnoi i bagatomantnoi sistemi v im'ia tesi abo iншoj abstaktnoi meti. Rosiia — jaskraviy priklad etnichnoї antisistemi.

Pidtverdженya цiому є preцi-kavi vissnovki/sposterezhenya vydannego rosijskogo iсторika Vasiliya Klyuchevskogo, який вiдзначав, що впродовж двохсот рокiв klas rosijskogo suspilstva, який vixovuvavsh vplivom Zakhidnoi Evropy, neodnorazovo perежivav diveni krizi: «vdrug zakroet svoi учebniki i, visoko podnyav голову, начинает dумать, что мы вовсе не отстали, a идем своею дорогою, что Россия сама по себе, a Европа сама по себе, и мы можем обойтись без науки и искусства своими domoroschenymi средствами. Этот прилив патриотизма и тоски по самобытности так могущественно захватывает наше общество, что мы, обыкновенно довольно неразборчивые поклонники Европы, начинаем чувствовать какое-то озлобление против всего европейского и проникаемся безотчетной верой в необычные силы своего народа».

A oсь що konstatuyut vже naši sushasniki — vdomi rosijskoi soциologii L. Gudkov i B. Dubin z Centru vivcheniya gromadskoj dumki: «Жители России... не хотят честно и интенсивно трудиться и постоянно жалуются на низкую заработную плату. У них отсутствует мотивация, они не способны к творчеству... Россияне пассивны и сопротивляются переменам. <...> Культурный уровень россиян крайне низок. Жители России стараются комплексом неполноценности и отличаются пессимизмом. Они не любят и не уважают себя... Мы словно

застраляли психологически и ментально на пороге современного мира.<...> И на все вызовы, связанные с глобализацией, миграцией и нашествием иноверцев, публика тупо реагирует: бей, выселяй, загоняй в гетто, «пусть знают, кто в доме хозяин!», сполза в зоологический, пещерный расизм. Власть можно поменять. Можно переписать законы. Устройство мозга может менять гораздо сложнее. И последствия деградации в этой области могут — увы — оказаться для России фатальными».

Pro це same poperedjav Nikolay Berdyaev ще 1925 року, rozmirkovuyuchi pro evrazijstvo jak pro naprijamok nasampered emocijnij, a ne intellektualnyj. В результатi «такого roda duševna formacija moжет обернутiся russkym fašizmom».

Перedbachenya rosijskogo filosofa zbulosa: спершу народивsya stalinskiy fašizm, який через стolittja transformuvavshya u fašizm rivevem pasionarnosti predberachae zovsem iñshi iñperativi poviedinki».

Pidtverdjenye цiому предostatnno. U царинi kultury takож. Tak, видавництvo «Эксмо», представлене в Українi дистриб'ютором rosijskikh knижok «Эксмо-Украина», merежoю knizhkovih supermarketiv «Читай-город», «Книжный супермаркет», a takож видavnichtvom «Крайна Мрiй», vypustilo seriøю fantastichnih antiukrainskikh knig. Liše nazvi chogo vartuyut: «Украина в огнi. Эпоха мертворожденных», «Украина в крови», «Дикое поле 2017. На руинах Украины», «Украинский фронт. Красные звезды над майданом», «Поле боя — Украина. Сломаный трезубец», «Поле боя — Севастополь. Городгерой против НАТО». Одна z anotacij: «Близжайше будущее. Русофобская политика «оппозиции» разрывает Украину надвое. «Свидомиты» при поддержке НАТО пытаются силой усмирить Левобережье. Восточная Малороссия отвечает оккупантам партизанской войны. Наступает беспощадная «эпоха мертворожденных»...

Maemo ne liše spesifichnyj vidgom antiukrainskoi iстeriї v Rossii. Pered nami suoeridne beletriistiche viddzerkalennya «zagadkovi rosijskoi duši», psichologichnyj stan rosijskogo kultury-tregertsva, jaк нахабno, i, na jal, все ще bezpereshodno pidgodyovue p'jatu kolonu v Ukraini.

Tok для Naçionalnoї ekspertnoї komisiї Ukraini z питань захистu suspilstnoi moralu (голова B. V. Kosticzyk), яка має vjivati zaходi щodo «zupinenija navali iñformaciynoi produkciї z oznakami antiderzhavnoi propagandi, zaklikiv do zmini shlyakhom nasilystva konstituyntogo lada abo territoriialnoi ciłisnosti Ukraini», roboti silya-silentsi.

Pererazovuyuchi genialnu dymku Friderixa Engelsa, vynesenu v epigraph, можна konstatuyati, що den' rozplati nablijaetsya. Для Rosii. Для novitnego rosijskogo fašizmu...

Oleg ROMANCHUK,
publitsist, shef-redaktor
journalu «Uñiversum»,
kandidat filologichnih nauk

Plakat na mайдані Незалежностi u Kyevi

КЛІМКІН ХОЧЕ ПОВЕРНУТИ «КОЛИШНЮ ДОВІРУ» У ВІДНОСИНАХ З РОСІЄЮ

Міністр закордонних справ України Павло Клімкін вважає, що втрачену довіру між Україною i Rosiєю необхiдно вiдновити. На його думку, також важливо, щоб в цьому процесi дiй виходили вiд обох країн. Про це вiн заявив в ефiрi телеканалu TV 5 Monde, передає 112.ua.

«Наразi вiдносини з Rosiєю є вельми складними з тiєї причини, що в них вiдсутня необхiдна довiра. Необхiдно вiдновити колишню довiру у вiдносинах мiж Україною i Rosiєю. Ale цe залежить не лише вiд voli України, ale також i вiд voli Rosiї. I важливо, щоб про таке прагнення судили не за словами, a за реальними справами», — сказав P. Klimkin.

Глава українського MЗС зазначив, що Rosiя також є частиною Європи, i тому вiй країнi мають превалювати європейськi цiнностi та нормi.

ПУТИН МСТИТЬ УКРАЇНЦЯМ ЗА РЕВОЛЮЦІЮ ТА ЯНУКОВИЧА?

Президент Rosiї Vолодимир Путіn свою вiйськовoю агресiєю мстить українцям за Mайдан та iх європейський вiбiр. Про це в ефiрi Eспресo.TV повidomiv спiвголовa партiї Народної Свободи (РПР-ПАРНАС), лiдер rosijskogo ruhu «Солiдарнiсть» Bорис Немцов.

«Boюсь, що покращення вiдносин mijk Україnoю та Rosiєю при diючому presidenti Putiñu ne vidiбудеться. Putiñ mstiti ukraïnciam za revoluciø, za te, що ukraïnci skinuli shaхra, грабiжnika i korupcionera, i Putiñ bojtysya, що takiy samiy scenarij može buti w Rosiї», — сказав viñ.

Krim того, dodav Nemcov, Putiñ mstiti Україni i za європейський вiбiр. «Tomu, poki Putiñ pri vladi, ni pro ike pokrašenja говорiti ne dovodit'sya, i vzagal'i na poriadku denному iñshe питання — jaк припинити вiйськовi dij i jaк завершiti щo kriavu bñinu».

ТЕРОРИСТИ ОБСТРІЛЮЮТЬ ТЕРИТОРІЮ РФ, ЩОБ ПІДСТАВИТИ УКРАЇНУ

Bойовики obstriljuju pozicii ukraïnskix prikordonnikiv, a takож teritoriu Rosijskoy Federaci, щob zvinuvatiti poti姆 ukraïnskuyu stronu. Pro to iedetsya u povidomlenni Dergavnoi prikordonnoi sluzhbi Ukrayini, jaк cituje «Radio Svoboda».

«Situaciya na ukraïnsko-rosijskому kordoni zaliashetsya skladno. Trivaют obstrili teroristami prikordonnih p'odrodziliv ta pozicii sil ATO, a takож teritorii Rosijskoy Federaci (z provokaciou metoju) zi striletskoj zbroji, minometiv, artilleri, u tomu chisl z vikoristannim PCZB, проводиться aktivne vedenie zbrojnymi silami Rosiї povitryanoj rozvidi z porushenjem povitryanoj prostoru Ukrayini, v tomu chisl z vikoristannim bezpilotnih litalnix aparatov, ta naroshuvannia utrupuvannya vij'skovoj tekhniki ta p'odrodziiv zbrojnykh sil Rosiї pobližu kordonu», — говориться u povidomlenni. Ukraynski siloviki neodnorazovo zavialli, щo separatisti obstriljuju teritoriu Rosiї ta zhitolovi kvartali Donbasu, щob zvinuvatiti potiム u zcymu Ukrayini.

Shaynmaer zaznachiv, щo bez spriyanja Moskvi praktichno nemozhliwo znati politične virišenja konfliktu v Ukrayini. Ministr takож zapitali, chomu, nvezvakači na zbrojne protistojnia na Donbas, Fransiia zbiraysya prodati Rosiї dva vij'skovi vertołoto-tonosci tipu «Mistrail». Shaynmaer zaznachiv, щo z oglydu na rizne iistorichne minule kraiñ EС, u них po-riznomu formuyutsya videni v iñdossini z Moskvo. Na dumku glavi MZC Nimechchini, kritiki zasluguju ne liše Fранcii, a iñsh kraiñ-chleni EС, jaк z mirkuvanju pro vlasne finansove stanovishe liše uskladnjuvali proces uzgodjenja sankcij.

Razom z tym ministr zakordonnih sprav zaуважiv, щo padienja malajzijskogo pasajerskogo avialajala zminalo stavenia do situaciø na Sxodi Ukrayini. «I toj, u kogo fotografií z p'yanimi separatisti, kotri brodili mijk reštkami ludsckix jertev ta protiagom k'lykoh dñiv pereskodjali gidnim poxoronam ludej, zaliishihsya v pam'ati, vidchuvatime zl'ist' doninu», — zaznachiv Shaynmaer.

EKS-DEPUTAT DERJDUMI DO ROSIYAN: «ПРОСІТЬ ПРОБАЧЕННЯ В УКРАЇНЦІВ!»

Rosijskij politični i ekonomični ekspert, eks-deputat Dergdumi, glava partii «Zaxidniy vibir» Kostyantin Boroviy tak visslovivsya v inter'yu vidaniu «Gordon»:

«Njakoego primirjenja. Na kolina! Nimci, щob spokutuvati svoju vinu (pro ce ne shodzavno buv dokumentalnyj film),rukami rozkopuvali mogili rozstriliyah evrejiv, partizan — руками! Щob perepohovati. Tak ih vixovuvali amerikancki. Njakoego primirjenja nema i ne moze buti. Na kolina, tvaryuki, i prositi vibachenja u k'lykoh pokolok ukrayinciv. Blagati pro proshchenja! Poki gromadjanii Rosiї ne pochnut spravjne pokajannya, vimovljujuchi proklyatiya na adresu Putina, jaкий vikonav rol Gitlera, nixto nikogo ne povinen proshchati. Za zlochin treba nesti idpovidalnist'. Toj, kto joho vchiniv, povinen buti pokaranyj», — zaviv K. Boroviy.

MVC OGOLOSILO U ROZSHUK

ЖИРИНОВСЬКОГО, ЗЮГАНОВА I МИРОНОВА

Ministerstvo vnutrishnih sprav Ukray

ЯКА СТРАТЕГІЯ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ ПОТРІБНА УКРАЇНІ?

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Міжнародний блок стратегії, за-пропонований експертом, полягає в тому, що Україна повинна подати низку позовів до міжнародних судів. Зокрема Стародубов вважає, що Києву у зв'язку з порушенням територіальної цілісності, слід звернутися зі скаргою в Міжнародний суд ООН. Також, на його думку, Україна повинна захистити права українських і кримських суб'єктів господарювання в міжнародному комерційному арбітражі та інозем-них судах.

Також для реалізації стратегії, на думку експерта, необхідно внести зміни в Конституцію у зв'язку з окупацією частини території, і прописати там норму про заборону місцевих референдумів.

Деякі політики та експерти вже встигли розкритикувати план Стародубова. Голова Меджлісу крим-ськотатарського народу Рефат Чубаров обурився тим, що в цьому проекті немає жодної згадки про права корінного народу Криму.

«Не знайшов жодної згадки про кримських татар. Немає їх для автора ні в минулому, ні в майбутньому Криму. Не бачить він і фактор корінного народу півострова, що не приймає анексію Криму. Відповідно, не розглядається і можливість посилення позицій України за умови максимального використання міжнародного законодавства у сфері прав корінних наро-дів», — написав Чубаров на своїй сторінці у «Фейсбуку».

Голова Меджлісу вважає, що відсутність згадки про корінний народ у проекті Стародубова не випадко-ва, оскільки автор запропонованої стратегії є представником команди кримської влади, яка роками ігно-рувала права кримських татар.

Крім того, експерти в галузі між-

народного права скептично став-ляться до ідеї оскарження анексії Криму в Міжнародному суді ООН, тоді як Стародубов наполягає на необхідності звернення до цієї інстанції.

«Комpetенція Міжнародного суду ООН є факультативною за своїм характером, тобто такою, що вимагає згоди сторін. Очевидно, що Російська Федерація не даст згоди на юрисдикцію цього суду в кожній справі, ініційованій Україною», — вважає завідувач кафедрою міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Олександр Загородній.

На думку кримського політолога Олександра Старіша, офіційний Київ має якнайшвидше звернути-ся з позовною заявою у Стокгольмський арбітражний суд.

«Необхідно в форматі міжнародних договорів-зобов'язань, які існували на момент анексії Криму, і внутрішніх законодавчих актів ви-писати Дорожню карту реанексуа-вання Криму. Для цього цілком достатньо наявних правових підста-тів і механізмів. А починати вже давно потрібно було з подачі позо-вів у Стокгольмський арбітражний суд з питань «націоналізованого» окупантами державного майна України», — зазначив політолог у коментарі для «Крим. Реалії».

Низка експертних і громадських об'єднань уж почали працювати над власним проектом стратегії по-вернення Криму. Подібна ініціатива реалізується співробітниками фонду «Майдан закордонних справ». На думку ініціатора цього проекту, редактора сайту «BlackSeaNews» Андрій Клименко, основу для відновлення контролю за анексованою територією складають санкції міжнародних організацій, а також

Свою стратегію щодо повернення Криму до складу України готують і громадські активісти. Співголова Координаційного комітету громадських організацій вимушених переселенців Андрій Щекун у комен-тарі для «Крим. Реалії» зазначив, що громадськість не зирається оприлюднити свій проект, поки влада не почне вживати активних кроків з відновленням контролю за анексованою територією.

«Для того, щоб ця стратегія була

транспортна, інвестиційна і торгово-ва блокада півострова.

«Коли Путіну не вдалася реалізація плану створити сухопутний прохід з Донбасу берегом Азовського моря, для них сталася катастрофа. Це фундаментальна наукова основа для повернення Криму, причому досить швидкого. Крим, відрізаний від материка, — це геоекономічний острів, в якому всі проблеми пов'язані з тим, що існуюча логістика не може забезпечити всі потреби регіону», — зазначив Клименко в інтерв'ю для «Крим. Реалії».

На цей момент редакція «BlackSeaNews» займається складанням списків іноземних морських і повітряних суден, які заходять на територію Криму, порушуючи норми міжнародного права. Через дипломатичні канали «Фонд закордонних справ» домагається того, щоб до транспортних кампаній застосовувалися санкції владою держав, до яких вони належать.

Свою стратегію щодо повернення Криму до складу України готують і громадські активісти. Співголова Координаційного комітету громадських організацій вимушених переселенців Андрій Щекун у комен-тарі для «Крим. Реалії» зазначив, що громадськість не зирається оприлюднити свій проект, поки влада не почне вживати активних кроків з відновленням контролю за анексованою територією.

«Для того, щоб ця стратегія була

Крим - наш дім!

6

**Петро Порошенко:
«КРИМ НЕ ПРОДАЄТЬСЯ!»**

Крим нікому не вдається відкупити — це українська земля. І Україна використовуватиме досвід кращих юристів світу, всі можливі засоби, щоб захистити національні інтереси. На цьому наголосив Президент України Петро Порошенко в інтерв'ю українським журналістам, яке транслювалося на «5 каналі».

«Щодо Криму. Крим не продається. І відповіальність за Крим не можна виміряти грошима. Не може бути так, щоб Україна отримала якісь гроші і відмовилася від Криму. Не дочекається Українська земля й українська територія, й Україна не продається. Крапка», — зазначив П. Порошенко.

Водночас він підкреслив, що є питання компенсації збитків господарюючим суб'єктам — за конфісковане майно, «Чорноморнафтогаз», військову техніку, ті чи інші державні інституції, яким завдані фінансові збитки. «Позивачем має бути не держава Україна за компенсацією втрати Криму, а господарюючі суб'єкти, «Чорноморнафтогаз». Шомісяця ми втрачаемо сотні мільйонів на тому, що крадеться український газ, куди інвестували держава Україна, українські платники податків», — зауважив Глава держави.

Президент також поінформував, що дав відповідне доручення Міністерству юстиції, яке спільно із заалученими іноземними партнерами готовить юридичні механізми захисту. При цьому він уточнив, що проведені переговори і до юридичного забезпечення цього позову будуть долучені найкращі світові юристи.

«Україна буде використовувати всі засоби, які знаходяться в її розпорядженні, для того, щоб захистити національні інтереси», — наголосив П. Порошенко.

Андрій Щекун: «СТОСОВНО КРИМУ — МИ МОГЛИ БЫ ОРІЄНТУВАТИСЯ НА ДОСВІД ГРУЗІЇ.

Андрій Щекун, один із найактивніших діячів кримського українства, свого часу побував у полоні в сепаратистів. Тому довго залишатися в окупованому Криму не міг. Тепер він мешкає під Києвом. Коли є можливість, ми за усталеною звичкою, зустрічаємося в центрі столиці, а точніше — на Майдані. З дезім сумом згадуємо його затишний Бахчисарай, де можна було спокійно про все поговорити що якіось сім-вісім місяців тому... Проте Андрій не зирається прямірія на себе роль емігранта надовго. Віріть у повернення Криму в лоно матері-України. Обговорюємо можливі шляхи повернення і деталі цього процесу.

— Нещодавно прочитав у пресі оптимістичні висловлювання деяких учасників АТО: мовляв, переможемо сепаратистів на Донбасі, а потім пойдемо повернути Україні Крим. А як ви ставитеся до силового варіанту повернення анексованого півострова?

— Війна на Донбасі і бойові дії в Криму — це зовсім різні речі. Юридично Крим уже анексований — якщо не з точки зору світової спільноти, то приймні, з точки зору Росії. І на території Криму перебувають її регулярні військові частини. Перебувають, за-конно, відкрито, згідно з угодою. Треба підготувати юридичне підґрунтя для їх виведення. Скасувати харківські угоди, тоді вийде, що Чорноморський флот і певна кількість сухопутних військ має право перебувати в Криму лише до 2017 року. Це вже старіший документ. Але його також можна скасувати і, таким чином, унезаконити перебування російських військ у Криму. Це дуже важливо. Перш, ніж воювати, ми повинні велику роботу провести з міжнародними інституціями. І у себе також — підвести юридичну базу стосовно неможливості перебування російських військ у Криму. Вказати дату виведення... І якщо не виведуть, то тоді вже незаконністю їхнього перебування буде очевидною. Тоді вже можна реально воювати.

— Поки що нетерплячим патріотам є чим зіматися?

— Звичайно, роботи є дуже багато. Перш за все — підготовка інформаційного поля, бо росіяни нас витісняють звідсіль, можемо розраховувати хіба що на Інтернет-ресурс. І важливо частіше спілкуватися хоча б тим переселенцям з Криму, які проживають компактно, неподалік одне від одного.

— Як справи з кримськими біженцями, чи є вже юридична база для вирішення їхніх проблем?

— Законопроект 49-98 внесла і розробляла Харківська правозахисна група. Плюс представники міжнародних організацій, експерти. Аще представники Координаційної Ради організацій вимушених переселенців з Криму, тобто наши правозахисники і юристи. А також декілька чоловік з інших громадських організацій Криму. Після реєстрації почалася процедура обговорення в комітетах. Але вийшло так, що виник ще й законопроект Соболєва-Пацкана 49-98/1 і він відразу був поставлений на голосування — причому, з порушенням процедури, без обговорення. Набравши, здається, 289 голосів, законопроект приймається. Статус вимушених міграントів задекларовано, але... в тому-то й справа, що це тільки декларація. Там немає ніякого правового статусу вимушених мігрантів — все відкладається на «колись» і передкладається на Кабмін. А Кабмін повинен щось там uregulovati — невідомо, що і як саме. Не передбачені навіть витрати з бюджету — жодної копійки! Знаючи, що цей законопроект реально може бути в Конституційному Суді заветований, ми внесли свої пропозиції, щоб Президент не підписував його, а заветував. Ми провели зустріч з представниками Адміністрації Президента, була досить жвава дискусія... На порядку денного стояли два питання: або повернути на допрацювання законопроект Соболєва-Пацкана, або ж взагалі не розглядати його і відштовхуватись від нашого законопроекту.

Там було передбачена і матеріальна підтримка упродовж перших трьох місяців, а також є перелік державних інституцій, які повинні займатися кримчанами. Наша позиція така: якщо Майдан воював за європейський вибір, значить, і законопроект, запропонований нами, повинен спиратися на європейські

стандарти. А не на популізм і декларації... Я розумію, що держава повинна нести затрати, але як інакше?

— А ви пробували вивчати досвід інших країн?

— Так, в першу чергу — Молдови, Грузії... До речі, у нас «круглий стіл» був нещодавно з цього приводу. Ми запросили працівників посольств, щоб вони поділилися своїм досвідом. Я вважаю, що ми цілком могли б орієнтуватися на досвід Грузії. Виявляється, у них є окреме міністерство у справах вимушених переселенців, окремо міністерство у справах окупованих територій. Є уряди в екзилі і депутатський корпус — як по Абхазії, так і по Південній Осетії. І вибори вони проводять в екзилі! І, як бачимо, на все це маленька Грузія знаходить гроші! Чим не приклад для України? Звичайно, для Грузії це глобальна проблема, тому її гроші знайшлися. Але я ніколи не повірю, що Україна не може знайти гроші на вимушених переселенців і на вироблення стратегії щодо повернення Криму...

Тільки після наших наполегливих сигналів і поштовхів тепер створюється Міністерство з питань Криму та вимушених переселенців України. Буде два напрямки роботи: вироблення стратегії повернення окупованої території і переселенці.

І громадська спілка, в яку увійшло близько двадцяти громадських організацій з Криму. Це найактивніші кримчани! Зокрема, правозахисна організація «Альменда» (координатор Ольга Скрипник), Союз вимушених переселенців (Володимир Ляшенко), Євромайдан-Крим (Сергій Ковальський), Адвокатська громадська організація (Сергій Мокренюк), Кримськотатарська молодіжна організація (Ісмаїл Ісмаїлов) і багато інших...

Своє часу були великі сподівання саме на кримських татар, на їхню активність. Але тепер ми бачимо, що через невелику чисельність важко чекати від корінного народу забезпечення якогось радикального перелому...

Справа в тому, що кримським татарам дуже важко чинити активний спротив... Тому що в Криму будь-який спротив відразу придушується. Ми бачимо, що якесь частина Меджлісу, точніше, окремі люди пішли на співпрацю з російською владою. Це погані тенденції, бо ми можемо втратити кримськотатарський електорат, а він потрібен для боротьби за Крим. Ми повинні детально випрацювати стратегію повернення Криму вже сьогодні, де було б прописане місце кримськотатарського народу в Україні, це все треба задекларувати, повинні подаватися якісь меседжі, щоб кримські татари не розчаровувалися в Україні, не переходили на бік окупантів. В ідеалі, звичайно, найкраще бути єдиними, діяти спільно.

На вашу думку, сьог

ПОЗБУТИСЯ В СОБІ РАБА!

Є в українців доволі неприємна паремія щодо ледачкуватих: «Бодай тобі, чоловіченько, робити ся не хтіло...». Старші люди кажуть, що вона звучить, як своєрідне закляття. Хоча, насправді, український народ добрий, працьовитий та не зловживав закляттями. Цю паремію можна адресувати й байдужим, для кого — «Моя хата скраю, я нічого не знаю».

Часто причиною нашого ліха стає, здавалося б, банальна, побутова байдужість, байдужість до всього, що тебе оточує. Тільки не до себе. Мовляв, лиши мені було б добре. Приміром, для когось байдуже, якою мовою розмовляти, байдуже, хто буде президентом чи депутатом, бо всі — злодії, тільки праведний (праведний), тож на вибори не піду. Мені байдуже, що там котиться в Криму чи на сході України, адже в мене дочка, а не син, тож на війну не призвуть... Тим паче, я живу в Галичині, а позаяк то все до мене докотиться... Україна велика... Якось воно буде...

Ця байдужість у сенсі «Моя хата скраю, я нічого не знаю...» триває доти, доки ліх постукає у твої двері. І навіть ще тоді довардиться чути слова співрозмовника, який годину тому був байдужим, а тепер чухає потилицю: «Чому все так погано?». Та це ще півбіди. Лихо, коли ця людина і дали звинувачує всіх і вся: «Моя хата скраю, я нічого не винен, я взагалі нічого не робив, нічого не чинив, то ви все робили. Тепер зробіть щось для мене так, аби все було добре, але ж знову зробіть без моєї участі».

Ота байдужість, пасивність, хитромудрість (яка так і меже з глупотою), боязнь втратити своє, матеріальне, і привела на поріг ворога. Маємо знівелевану історію, маємо втрачену (забрану чужинцями) історичну пам'ять, маємо нехтування українською мовою, культурою, традиціями. Більше того, зерна ліха часто сіють в умах і серцях наших дітей — нашого майбутнього, ростимо з них манкуртів.

Ні, не все пропаще! Маємо тих (маємо, а не мали!), хто поклав голови на Майдані за Волю України, України без кремлівського правління та його поспілак і блазнів (як от — Януковича), Славну Небесну Сотню, маємо тих, хто взяв зброю до рук і бере активну участь в АТО, маємо (впевнені, нарешті збережено в пам'яті!) той цвіт молоді, який вже в могилах, бо хотів повернутися, у кого «хата скраю», історичну пам'ять, напоуміти їх, що вони — українці, і мова наша — українська.

Радує небайдужість молоді, підтростячого покоління, яке вже не хоче «сачканути» від армії. Звісно, є й байдужі та боязуги. Але мова не про них. Багато хто з юного цвіту готовий іти на фронт (інакше ситуація не назвеш), бо він не байдужий. Так і напрошується аналогія про бій під Крутами, про зв'язок поколінь. Навіть, попри волю батьків, він візьме зброю до рук, бо вороги — і в рідній хаті-Україні, і на порозі. Він піде захищати нашу державу, нашу мову, нашу пісню, Українську Родину!

Будемо відвіті. В юніх умах часто виникають романтичні нахнення, ідеї, але не без патріотичної підстави. Тож — не все так банально! З повідомлення ЗМІ добре знаємо, що ті, хто вже побував на передовій під кулями та вибухами снарядів, кого накривав «град», хто отримав поранення, вилікувався у військових госпіталях, лікар-

нях (чесь і слава військовим медикам, і не тільки їм!), знову прагне на передову, аби захистити мир і спокій українського народу і того його представника, чия «хата скраю». Після побаченого і пережитого він уже аж ніяк не може бути байдужим! Байдужим може залишатися тільки примітивний обиватель...

Саме сьогодні, в контексті трагічних подій в Україні, коли її буквально ликоманить, нам потрібно позбутися байдужості, шукати відповіді на складні питання, шукати, починаючи із себе, шукати без права на помилку. Ціна помилки — надто вже велика, вона вимірюється людськими жертвами.

Переосмислення державотворчих, а точніше — державних та національних цінностей, стали ключовими моментами нашого Майдану, Революції Гідності, подій на сході України. Це є певною мірою каталізатором людської свідомості і моментом усвідомлення страшних реалій, свідками яких ми є.

Події на Донеччині та Луганщині вже давно вийшли за межі антiterористичної операції. Залишилась хіба що початкова назва — АТО. Насправді там триває повномасштабна війна, війна не оголошена нашим «добрим» сусідом, із застосуванням найновішої зброї, яку безперечно постачає терористам і сепаратистам президент Росії Путін. Більше того, російські найманці беруть найактивнішу участь у цій неоголошенні війні. І це, щоби вбивати тих, кого недавно називали братами. Вбивати підло, цинічно, підступно, холоднокровно, задоволяючи свої шовіністично-імперські інтереси та амбіції, втративши честь і гідність в очах світової спільноти. Солі дадав ще й «промах» — збитий мирний пасажарський літак міжнародних авіаліній. Світ оплакує жертви, світ у скорботі! Путін відбірується. Оправдань — жодних!

Шоправда, Україна тривалий час була для Європи, мов та «хата скраю». Але вже не тепер... Хоча і в Європі є багато байдужих. Для них власні інтереси — вище від суспільних. Та таке буває до пори до часу.

...І знову про молоде покоління небайдужих. Вони гинуть, гинуть почали від того, що не мають необхідного військового спорядження, належного воєнно-технічного забезпечення (попри гасла та заповіння вищого командування, що все добре), бува, що на шляху трапляються командири-зрадники з погонами вищого офіцерського звання (нешодівна справа, відкрита СБУ), однак стійко стоять на

Прикладом пошанування рідної мови мають бути державні керманичі, депутати. Слава Богу, що вже хоч з уст комуністів не ззвучатиме зневага до української мови та всього українського у Верховній Раді. А що вартувало «єсперанто» колишнього прем'єра Миколи Азарова?! Кожна його фраза, кожна його репліка ставали анекdotами і відразу ширілися у народі. Стверджують: «Якщо нація сміється, то живе!». Вижили! Пережили! Вибороли! Вистояли і вистоїмо!

СВЕЖО ПРЕДАНИЕ, А ВЕРИТСЯ С ТРУДОМ...

В АНЕКСОВАНІЙ ФЕОДОСІЇ ОБІЦЯЮТЬ НЕ ЗАКРИВАТИ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ

Феодосійська школа №20 з українською мовою викладання в новому навчальному році продовжить свою роботу. Про це поінформувала голова Феодосійського управління освіти Надія Алексєєнко, повідомляє інформаційний прес-центр Феодосії.

«Ми зберігаємо нашу Українську школу. На сьогоднішній день 140 учнів у цій школі в кожній паралелі та класі більше 10 осіб. Тому передумов для її закриття немає», — сказала вона.

Чиновниця зазначила, що спеціалізовані кримськотатарські класи та кож продовжать роботу. «Що стосується кримськотатарських класів — це п'ятнадцята школа, у нас 10 класів, як планувалося, вони всі зберігаються. Українських класів у загальноосвітніх навчальних закладах не буде,

але є окремі навчальні заклади, які планують викладання української мови, де є достатня кількість батьків, які бажають вивчати цю мову. Але про це ми говоримо після того, як робочі навчальні плани кожної школи будуть затверджені», — сказала Н. Алексєєнко.

Раніше, як повідомляє сайт «Крим. Реалії» Меджліс кримськотатарського народу вимагав ввести обов'язкове вивчення кримськотатарської, російської та української мов у всіх освітніх установах самопроголошеної Республіки Крим, де ці три мови були визнані державними. Однак «міністр освіти» Криму Наталія Гончарова в інтерв'ю ВВС Україна сказала, що обов'язкового вивчення «державних мов» не передбачається. Вона пояснила, що згідно з федеральним законом Росії про освіту державною мовою освіти вважається виключно російська мова.

За її словами, за бажанням батьків, на підставі інших заяв, формуватимуться класи з українською та кримськотатарською мовами навчання. Але це тільки з 1 до 9 класу включно. У 10-11 класах, так званій старшій школі, мова навчання — лише російська.

ПОВЧАЛЬНІ ЗУСТРІЧІ

Не раз доводилося чути, що в українців, які приїжджають на відпочинок у Крим з інших областей нашої країни, забирають автомобілі. Наприклад, кум начальника дружини моєgo друга пойшав відпочивати в Крим. Телефонував і говорив, що там все гарно, людей мало і ціни на житло низькі. Але додому, в Ірпінь, повернувшись мовчазний, а згодом розповів. Коли повертається, його зупинили якісь люди з георгіївськими стрічками, наказали вийти з машини і йти за ними. Проте нічого не зробили і відпустили. Чоловік повернувся і побачив, що його «ланос» зник. Він звернувся до людей, які його затримали, і почув у відповіді: «А мы что, должны смотреть за твоей машиной?». Чоловік, вибравшись з окупованої росіянами території, поскаржився українським прикордонникам. «Дякуйте Богові, що вирвалися живим», — сказали йому.

Цікаво було почути (знову ж — через ЗМІ) мову мешканців шойно звільнених від терористів міст Східної України. Нехай зневажливо вони говорили про зайд російською (так ім звичніше, це — іхня мова, і це вже була мова емоцій), однак все ставало зрозумілим. Українськомовне населення второпасло ці слова без перекладу. Навпаки, доситьенно знаємо, що галичани плакали і співчували, водночас раділи за повернуте щастя і спокій іншим, але нашим, українцям, громадянам України.

Особливо співчутливо стає до тих людей, які в об'єктиві камер телевізорів чи в радіомікрофон після щасливих завершальних подій намагаються говорити українською, дякувати українському війську. Втім, у таких щиріх, відвертих розмовах вони дещо й українську «псують», і свою (російську). Виходить своєрідний «коктейль», бо це годі назвати суржиком. Не судімо! Більше того, погодьтесь, що в них таки живе дух українства! І іхня «хата вже не скраю».

Не звинувачуймо їх за мовні по-нарічні, не зовсім вони винні. Це — політика минулих століть, минулої влади. А її результати ох я, на жаль, ще довго будуть переслідувати нас. Бур'ян не треба сіяти, він сам росте. А очистити поле від нього — надто важко.

Щоб доситьенно вивчити мову (попри бажання і старання), також важливо перебувати саме в цьому мовному середовищі.

Чимало біженців зі Східної України, Криму волею долі, про що вкотре говоримо, опинилися на теренах нашого краю — Галичині, Прибужжя. Ось тут важливі щирі, співчутливі, по-справжньому братерські людські фактор — провізи гостинності, доброзичливість, безкорисливість допомоги... Почекувайтесь, як удача! Говоріть своєю мовою, а ми — своєю. Порозуміємося! Знову ж, лихо людей об'єднує.

Через гостинність, добре, чуйне ставлення і пізнається краса мови, а передусім, її носія — людини, етносу, нації, народу. Не здивуємося, коли невдовзі багато «чисторосійськомовних» перейдуть спочатку на український суржик. (Українські філологи звички здебільшого і небезпідставно говорити про російськомовний суржик, русизми). Нехай, навіть, попервах і так! Але це вже буде першим кроком, неабияким стимулом, поштовхом вивчити українську літературну мову, її перлини, багатство та скарби, мову корінного населення України, держави, у якій живеш. Та, борони Боже, забувати й рідну!

Втрати рідної мови — втрати її життя! Перестанеш бути людиною, а залишишся біологічною істотою. Тарас ЛЕХМАН, журналіст м. Червоноград, Львівська область

— Як справи в Донецьку?

— Погано. Стріляють. Всі, хто міг, залишили місто.

— Чому люди взялися за зброю?

— Почали говорити, що буде Донецька республіка, Луганська республіка. Не платитимемо гроші кримській хунті і будемо жити дуже добре. А насправді виявилось, що відбувається переділ власності. Озброєні люди захоплюють автозаправки, грабують. Зараз сімдесят відсотків населення за єдину Україну. Але сепаратисти ходять зі зброєю, і люди бояться відкрито висловлювати свою думку.

— Хто воє?

— Місцеві сепаратисти і чеченські бойовики. Я нещодавно їздив на похорони нашого пастора. Він відвідав Маріуполь у церковних справах. А коли повертається, сепаратисти обстріляли український блокпост. Пастора вбили. Його автомобіль зрешетили кулями. Сепаратистам байдуже, в кого стріляти — у військових чи цивільних. Така ситуація затягнується надовго. Щонайменше років на два...

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
м. Ірпінь, Київська область

ТИ ЧУДЕСНА, ДІВЧИНО МРІЙ!

Я не п'ю край твого села
М'ятну воду із джерела.
В мене в серці вогонь пала,
Ти чудесна, красуне гір!

Лейтмотив цієї народної пісні кримських татар «Край твого села» обрава для назви нового наукового видання про пісні щасливого кохання «Нане сувы ичерим — Вип'ю м'ятної води» дослідниця кримськотатарського пісенного фольклору, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології Кримського інженерно-педагогічного університету Ольга Гуменюк. Це вже її четверта книга, видана за матеріалами власного монографічного дослідження з цієї тематики.

У трох перших вона аналізує поетичний світ такого фольклорного пісенного жанру, як макам, — «Меджбур олдым мен бир гуле — Взяла у бран мене троянда» (2008 р.), журлів мотиви в піснях кохання — «Учъ къаранфиль — Три гвоздики» (2011 р.) та художнє осянення драматизму любовних стосунків у кримськотатарській народній пісні — «Увада учан телли турна — В небі лине ключ журавлив» (2012 р.). На її презентації у КІПУ в березні 2013 року науковці та виконавці кримськотатарських народних пісень назвали науково-дослідницьку діяльність Ольги Гуменюк у цьому напрямку справжнім подвійництвом. Фора виявилася в її руках, і вона першою з сучасних дослідників здійснила глибокий аналіз кримськотатарського пісенного фольклору, систематично збирання та наукове осянення якого розпочалося ще наприкінці ХІХ — на початку ХХ століття.

Так, у 1910 році під егідою Лазаревського інституту східних мов у Москві видав збірник кримськотатарських народних пісень Олексій Олесницький, систематизувавши їх за розділами: ліричні, грайливі, солдатські, історичні, побутові, переселенські та про російсько-японську війну. У наступні роки значний внесок у їх вивчення та видання зробили такі кримськотатарські письменники, композитори та фольклористи, як Асан Рефатов, Юсуф Болат, Різа Фазил, Ібраїм Бахшиш, Ян Шерфедінов, Муртаза Веліджанов та інші. Укладені ними збірники виходили друком як у 20 — 30-х роках минулого століття, так і в умовах депортаций. Після повернення кримських татар на півострів видаються, починаючи з середини 90-х років, нові збірники, в тому числі й нотні, Ільяса Бахшиша та Едема Налбандова, Февзі Алієва, Аблязіза Велієва та Сервера Какури.

Влітку 1891 року Леся Українка, перебуваючи в Криму, збирає колекцію кримськотатарських узорів,

змальовує їх, про що сповіщає в листі до свого дядька Михайла Драгоманова, тоді професора Софійського університету. Вона відзначає багато спільногого в узорах кримськотатарських та українських.

Про таку спільність, — стверджує Ольга Гуменюк, — можемо говорити стосовно не лише народного образотворчого мистецтва, а й пісенного фольклору. Скажімо, поетичні епічні оповіді кримських татар «Чора-батир», «Едіре» та інші, свого часу поширені переважно в степових районах і районах українсько-кримського пограниччя, і за своїм образним ладом, і за ритмомелодику дуже нагадують українські народні думи. Особливо багато спільногого можна помітити в ліричних піснях. За всієї виразності східної ритміко-мелодійної основи в кримськотатарських народних піснях (змішані та мінливі розміри, розлогі розспівування тощо) немало образів, мотивів, які свідчать про давню та плідну взаємодію з українською національною культурою.

Існують навіть окремі пісні з дуже подібними мелодіями («Чорні брови, карій очі», «Ой ходила дівчинка бережком»). Поширення засобу поетичного паралелізму (метафоричного співставлення картин природи та сусільних явищ), переважання лагідної мелодійності, своеєрднє поєднання ліризму та гумору — це риси, характерні для поетики як української, так і кримськотатарської народної пісні.

Пісні кримських татар розмаїті за своїми темами, мотивами, жанрами. Та найбільший масив фольклорної лірики, як і в українському фольклорі, — це пісні про кохання. Тут багато пісень, в яких оспівуються дівочка та жіноча врода, виявляється світла віха перших любовних відчуттів, поетизується сила кохання. Водночас немало пісень і печальних, де йдеться про гіркоту безнадійної закоханості, біль розлуки з дорогою серцю людиною, про тяжкю долю, яка не завжди сприяє здійсненню молодечін мрій.

Саме на цю гаму настроїв і орієнтується Ольга Гуменюк, розділяючи кримськотатарську любовну пісню, найпоширенішу в пісенній народній творчості, на такі жанри, як макам — вокальній твір, в якому тужливий настрій поєднується з філософськими медитаціями, і легка лірична пісня, грайлива та дуже розмальована за своїми відтінками. У легкій ліричній пісні вона визначає три жанрові різновиди: пісні печального кохання, пісні долання тривоги скруті, пісні щасливової любові.

Про макам і перших двох різновидів легкій ліричної пісні йшлося в трох попередніх книгах О. Гуменюк

люнок цього циклу. А її третій різновид — пісні щасливого кохання є об'єктом у новому виданні «Нане сувы ичерим — Вип'ю м'ятної води». Це доволі численний масив творів, і їх розгляд О. Гуменюк поділяє на розділи за назвами: «Замілування дівочкою врodoю», «Втіха, посилає доланям сумнів і тривог», «Сакральність імені коханої» та «Любовні й еротичні мотиви в жартівливій пісні». А в другій половині видання на додаток подається сорок поетичних зразків аналізованих пісень в оригіналі та українських перекладах Віктора Гуменюка — поета, доктора філологічних наук, завідувача кафедри української літератури Таврійського національного університету ім. В. Вернадського.

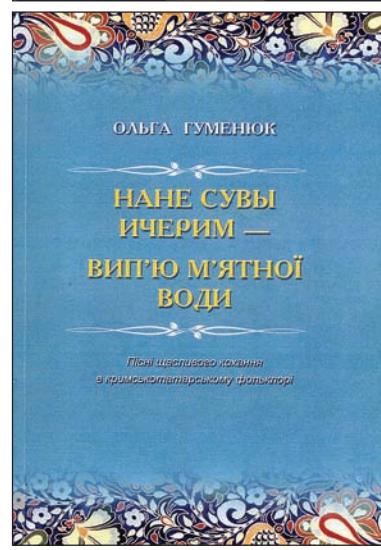
Незважаючи на те, що в більшості творів кримськотатарської фольклорної любовної лірики відчутні елегійно-печальні мотиви, однак вони, на думку О. Гуменюк, здебільшого лише відтіняють та увиразнюють провідні тут мотиви піднесененої зачарованості чи проникливого замілування врodoю та душевною красою обраниці серця суб'єкта ліричної оповіді. В цих піснях виявляється ширше захоплення постягом милоти, її несказанною врodoю. Тут передаються радісні переживання зустрічі з коханою, але здебільшого розгрізаються сподівання на нові зустрічі, виповідаються мрії про побачення, одруження.

Не раз ці мрії набувають легкого еротичного забарвлення, як-от у пісні «Бир омуздан бир омуза сачлар бар» («Від плеча до волосся»), герой якої волів би шовком обвітися довкола милоти, або ж поєднується з палкою жагою, як, наприклад, в піснях «Антериси ала бень-зюзер» («Яскраве плаття до лица») чи «Эсмери яврум» («Моя смаглява крихітко»). В останній звучать мотиви любові та смерті, герой ладен вмирає в солодких обіймах милоти, ладен заради любовної віхи принести себе в жертву Богу. В пісні «Черкез къызы» («Черкешенка») звіршилося окреслюється юначка мрії з міттою, чи з'являються нотки бентежні, журлівливі, іронічно-сумовиті, як наприклад у пісні «Иппийджан» чи «Тань йылдызы» («Вранішня зоря»). Однак такі нотки здебільшого поступаються місцем більш твердим, рішучим інтонаціям, які знаменують віру героя у здійснення його сподівань, у щасливе поєднання з милотою. Багатство інтонаційних відтінків, їх перегуки зумовлюють жаву грайливості, властиву більшості життєзвердних любовних пісень, як правило, невідільно від їхної світлої піднесеності та лагідної задушевності.

У центрі образної системи майже кожної любовної пісні, зокрема й пісень радісно-піднесених, — постать милоти. Прикметно, що саме в піснях про щасливе кохання найчастіше зустрічається ім'я милоти, яке зазвичай стає осердям поетичної організації твору, тож, природно, виноситься в заголовок. «Лейля», «Айшем», «Зейнебим», «Мердан», «Ельмаз» — ці та інші пісні, помережані номінативним зверненням до коханої, відзначаються особливою задушевністю, зворушливим

О. Гуменюк

лання видається любовна віха. А герой пісні «Иппийджан», навіть старіючи та лишаючись самотнім, не втрачає свого піднесеного захоплення постаттю коханої.

У піснях розглянутого циклу переважають піднесені інтонації, які найчастіше поєднуються з лагідною задушевністю, ліричною проникливістю, не раз також з пристрасною експресивністю. Інколи з'являються нотки бентежні, журлівливі, іронічно-сумовиті, як наприклад у пісні «Иппийджан» чи «Тань йылдызы» («Вранішня зоря»). Однак такі нотки здебільшого поступаються місцем більш твердим, рішучим інтонаціям, які знаменують віру героя у здійснення його сподівань, у щасливе поєднання з милотою. Багатство інтонаційних відтінків, їх перегуки зумовлюють жаву грайливості, властиву більшості життєзвердних любовних пісень, як правило, невідільно від їхної світлої піднесеності та лагідної задушевності.

У центрі образної системи майже кожної любовної пісні, зокрема й пісень радісно-піднесених, — постать милоти. Прикметно, що саме в піснях про щасливе кохання найчастіше зустрічається ім'я милоти, яке зазвичай стає осердям поетичної організації твору, тож, природно, виноситься в заголовок. «Лейля», «Айшем», «Зейнебим», «Мердан», «Ельмаз» — ці та інші пісні, помережані номінативним зверненням до коханої, відзначаються особливою задушевністю, зворушливим

поєднанням пристрасності та мрійливості. Всі ці поетичні реалії сприяють досягненню тієї незвичайної емоційної напруги, схвильованості, зачудованості, яка найвиразніше свідчить про незрівнянну вроду та задушевну чарівність коханої.

В аналізі образної системи кримськотатарської народної пісні О. Гуменюк виділяє пейзажні штрихи, які здебільшого набувають символічних вимірів. Не раз символами любовної надії та віхі постають традиційні пісенні образи чистої прохолодної води — джерело, криниця, фонтан; духмяні квітів — троянди, іриси; соковитих плодів — яблуко, черешня, персик. Часто ці промовисті образні деталі входять до більш панорамної картини саду, також дуже промовистої і традиційної:

Дівчино мрій, диво із див,
Квіте ясний пишних садів!
У фаетон з милою біз,
Хай би повіз нас до батьків.

Особлива емоційна піднесеність часто сполучена з проникливою грою настроєвих відтінків. Музикант за освітою, О. Гуменюк звертає пильну увагу на інтонаційне багатство, ефектну звукову та ритмічну організацію аналізованих творів, в яких пристрасне захоплення врodoю відчувається особлива гострота віхів, інтенсивність емоцій, не раз тут зустрічається сполучення контрастних емоційних станів:

Не гвоздика — перчик ти,
Більш такої не знайти.
Ах, чому краса твоя
Здата на полум'ям пекти?

Позначені наебіякою емоційною піднесеністю та жавою енергійністю, образно яскраві та динамічні жартівливі любовні пісні зворушують своюєю неповторною грайливістю, ефектним поєднанням лірики та гумору. Для них характерна сюжетно-композиційна вигадливість, увиразнена мереживом словесно-сintаксичних та інтонаційних повторів, чітка звукова та ритмічна організація.

Це нове видання Ольги Гуменюк з дослідження фольклору кримських татар, безсумнівно, викличе зацікавленість фольклористів, філологів, музикознавців, мітців, а також широких кіл любителів поетичного та музичного мистецтва, всіх, хто не байдужий до живлючих джерел і сучасного розвитку кримськотатарської пісенної культури.

Валентина НАСТИНА

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ

ЧИ БУЛО ЦЕ, ЧИ НІ...

Чи було це, чи ні,
чи це просто мені
в сновидінні забуле
приснилось —
Там, де нині в степу
чорний попіл стерні,
Там пшениця колись
колосялася.
Там, бувало, її
вітер так цілавав,
Що йому припухали
геть губи,
Він до лона свого
її стан пригортає

ПЕРША ЛЮБОВ

В білопінні вишневім
Потопали хати,
Місяць в небі квітневім
Наче сонце, світів,

Гасли зорі на ході.
Прокидалось село
І сидить на колоді
Нам так добре було.
Як в натягнутих струнах
В жилах билася кров.
І в серцях наших юніх
Прокидалася любов.
І в серцях, і в природі
Розквітала весна,
Та, як водиться зроду,
Все на світі мина.
Наче води Дніпрові
Чари ночі спили,

Згасли зорі ранкові
І сади відцвіли.
Посидала кохана —
Побіліла коса
І природою дана
Десь поділась краса.
Відлетіли лелеки
В теплий край, та дарма —
Ніч весняна, далека,
Нас в полоні тroma.
І хоч вже пізня осінь
Остудила нам кров,
Наші душі ще й досі
Гріє перша любов.

ПОБОЇЩЕ НА КОНЦЕРТІ ВОЛОДАРКИ МОСКОВСЬКИХ САМОВАРІВ АНІ ЛОРАК

На початку червня народна артистка України Кароліна Куек, яка виступає під псевдо Ані Лорак, із величним задоволенням позувала перед телекамерами у Росії, яка анексувала Крим та розв'язала війну на Донбасі. У Москві співачка отримала від RU TV у нагороду аж два самовари — за найкраще шоу та найкращий дует. У соціальних мережах усі розцінили такий вчинок як зраду: «Продалася за 30 срібняків — самовари та московський чайок», «Ганьба земляці Володимира Іващенко, яка зрадила Вітчизну!», «Шо б сказала громадськість, якби у роки Другої світової війни Клавдія Шульженко чи Марк Бернес чи Леонід Утьосов поїхали б у Німеччину за нагородою від нацистського уряду?».

За приклад гідності нашій земляці всі поставили Вахтанга Кікабідзе, який відмовився від нагород окупанта, коли Росія напала на Грузію. За його словами, «все тече, все змінюється, окрім російського шовінізму». Днями в інтерв'ю українському виданню «Високий замок» він розповів, що думає про агресора Путіна, про бруд, який виливають на Україну російські ЗМІ. «Коли у Києві вбивали людей, я не знаходив собі місця. Хотілося все покинути й бути на Інститутській, Грушевського. Якби скинути років 20, був би на Майдані», — каже Вахтанг Костянтинович. Нині він мріє дати благодійний концерт у Києві на честь пам'яті героїв Небесної Сотні.

Задля подарованих московичами самоварчиків співачка відмовилася від запланованого концерту в Ужгороді. Тепер, якщо вона навідається до цього міста, жителі закидають її яйцями й помідорами. На подібну зустріч вона може разрахувати в інших регіонах. І не допоможе зрадниці ні маскування у нові «патріотичні» костюми від

українських дизайнерів, ні велеречіві заяви про підтримку наших воїнів, що гинуть від куль пушинських загарбників.

Особливо патріотичну громадськість обурює виконання Лорак композиції «Володимира Іващенко «Мальвія». «Це не її пісня. Суцільна фальш, — читаємо у коментарях. — У своєму кліпі вона робить рекламу на горі матерів загиблих військово-службовців і війні. Лорак холодна, цинічна і бездушна. Вона зрадила Україну і довела, що в неї немає совісті, гідності й будь-яких духовних цінностей... Хай їде заборгняти гроши в Росію, бо свідомі українці на її концерти більше не підуть, хоч це і невелика втрата».

Коли в Одесі великі афіші сповістили про заплановані на 3 серпня концерт Ані Лорак, на них миттєво з'явилися наклейки: «Ганьба!!! Куек — за буйок!!!». Місцеві

евромайданівці та активісти «Свободи» і «Правого сектора» в очікуванні візиту співачки заздалегідь заготовили помідори та яйця. Вони навіть провели своєрідне тренування, закидаючи ними її портрет. А у неділю 3 серпня вони масово пікетували її виступ у нічному клубі «Ібіса». Цю назву він запозичив в іспанців, які так назвали свою клубну столицю світу, що в прекладі означає «Острів Біса».

Саме біля клубу «Ібіса» і відбулося грандіозне біснівнання, до якого долучилося близько чотирьохсот правоохоронців, які перетворили його на побоїще. У прес-службі Одеської обласної організації ВО «Свобода» так прокоментували цю подію: «За дві години до початку концерту місцева патріотична громадськість зібралася перед входом у клуб, зажадавши від організаторів відмінні виступ співачки. Перед початком концерту пікутувальники оточили міліціонерів, які грубо напали на активістів. Постраждали

10 чоловік, поранено одного міліціонера і одного майданівця, трох учасників акції було заарештовано.

На місці події прибув також народний депутат України, уповноважений ВО «Свобода» в Одеській області Павло Кириленко. Він намагався переконати власника нічного клубу відмовитися від проведення концерту, щоб уникнути ескалації конфлікту. Але марно. За словами свободівця, причиною нападу міліціонерів на учасників пікету стала фінансова домовленість співачки з головою ОДА Ігорем Палицею, під патронатом якого насправді й відбувався цей захід. Лорак пообіцяла передати до його фонду половину гонорару нібито на потреби українських військових. Але є великий сумнів щодо намірів використати ці кошти саме на потреби армії.

Піддався на подачку Лорак і один із лідерів Євромайдану Марк Гордієнко. Одеські майданівці, правосеки та свободівці звинуватили його у «продажності» і таки вийшли на акцію протесту «Куек — за буйок». А ще стало відомо, що протестуючих підтримав міністр культури України Євген Нищук, заявивши, що бойкот таких продажних артистів — правильної потрібна справа. Тож Одеса прийняла естафету львів'ян та жителів столиці, які бойкотували концерти Ані Лорак. Таким чином патріоти вже повсюдно реагують на отримання Кароліною Куек у блокам'яній преміальних московських самоварів у той час, коли Україна фактично перебуває у стані війни з Росією.

Нехай тепер Лорак співає у тих ресторанах турецької кухні, нічному клубі та заміському розважальному комплексі, які вона разом із чоловіком Муратом повідкривали у Києві. Нині ж вона винила дуже обачливо, відмінивши свої гастролі у Західній Україні, однак обіцяє приїхати до Львова у вересні. Як

зазначив координатор бойкотного руху у Львові Олег Радик, там концерт співачки може відбутись без бойкотування, якщо виконавиця спокутує свою громадянську позицію перед Україною та Майданом, заспівавши на телеканалі «Інтер» співанку ультрасів «Путін — ***ло, лалала», що вже стала відомою всьому світові...

Сергій ГОРИЦВІТ

* * *

5 міліціонерів були звільнені за побиття протестувальників під час концерту Ані Лорак в Одесі. Про це повідомив радник міністра внутрішніх справ Антон Геращенко в ефірі «Свободи слова» на ІСТВ, повідомляє «Українська правда».

«Начальник міліції одеської Іван Катеринчук звільнив 5 працівників міліції, які, за даними відеозапису (з місця події), були помічені в тому, що били громадян гумовими кийками по голові або били лежачого... Якщо ми встановимо, що там більша кількість міліціонерів перевищили свої повноваження, ми звільнимо більшу кількість міліціонерів», — сказав він.

Нагадаємо, у понеділок І. Катеринчук, а також губернатор Одеської області І. Палиця засудили поширенням Ані Лорак, але також розкритикували дії протестувальників, які влаштували бійку під час концерту.

* * *

В МВС пропонують покарати діячів культури, які підтримують РФ. (Продовження на 16-й стор.)

ВІДСТОРОНЕНО ПРЕС-СЕКРЕТАРЯ МЕРА ОДЕСИ, ЯКА НАСМІХАЛАСЯ З ВИГУКІВ «ГЕРОЯМ СЛАВА!»

Марія Олейник, керівник прес-служби одеського міського голови Геннадія Труханова, що стала скандално відома своїм образливим висловлюванням на адресу місцевих жителів, які скандують «Героям слава!», відсторонена від своїх обов'язків. Про це на своїй сторінці в Facebook повідомила віце-губернатора Одеської ОДА Зоя Казанки.

«Хто цікавився? Марія Олейник, прес-секретар міського голови міста Одеси Геннадія Труханова, відсторонена від роботи», — написала пані Казанки.

Пізніше «Укрінформ» повідомив, що міський голова Одеси Геннадій Труханов усунув від посади свого прес-секретаря Марію Олейник за образливі висловлювання на адресу українських військових моряків, розміщені на її сторінці у

Facebook. Про це він заявив 31 липня на брифінгу.

«Я вчора зустрівся з представниками Майдану, було багато дискусій. І я прийняв рішення, що потрібно прес-секретаря відсторонити від посади», — сказав Геннадій Труханов.

За його словами, зараз проводиться розслідування, оскільки Марія Олейник твердить, що її сторінку зламали. Утім блогери зауважили, що скандалний допис був виданий зі сторінки після того, як її висловлювання спричинило хвилю обурення одеситів. На той момент текст уже набув поширення в інтернеті.

Нагадаємо, 28 червня колишній прес-секретар одеського міського голови Марія Олейник розмістила на своїй сторінці пост на адресу одеських моряків, які скандують вигуки «Героям слава!» і висловила думку, що таких людей потрібно викидати за борт.

Раніше Марія Олейник працювала в Одеському міському виборчому штабі Партиї регіонів.

«Телекритика»

Facebook. Про це він заявив 31 липня на брифінгу.

«Я вчора зустрівся з представниками Майдану, було багато дискусій. І я прийняв рішення, що потрібно прес-секретаря відсторонити від посади», — сказав Геннадій Труханов.

За його словами, зараз проводиться розслідування, оскільки Марія Олейник твердить, що її сторінку зламали. Утім блогери зауважили, що скандалний допис був виданий зі сторінки після того, як її висловлювання спричинило хвилю обурення одеситів. На той момент текст уже набув поширення в інтернеті.

Нагадаємо, 28 червня колишній прес-секретар одеського міського голови Марія Олейник розмістила на своїй сторінці пост на адресу одеських моряків, які скандують вигуки «Героям слава!» і висловила думку, що таких людей потрібно викидати за борт.

Раніше Марія Олейник працювала в Одеському міському виборчому штабі Партиї регіонів.

Письменник допускає, що були

СБУ РОЗСЛІДУЄ ПОБИТТЯ ПИСЬМЕННИКА НА ВОЛИНІ

Справу щодо побиття письменника і журналіста Володимира Лиса розслідуватимуть працівники управління Служби безпеки у Волинській області, повідомила Радіо «Свобода» речиця обласного управління міліції Оксана Блицик. У Волинській СБУ цю інформацію підтвердили, зазначивши, що справа є резонансною.

Як заявив Володимир Лис Радіо «Свобода», його побили 26 липня нівідомі російськомовні молодиці. Це сталося після освячення пам'ятного знака на місці бою УПА і пам'ятників західників на місці «Згромадження варти» у Любомльському районі Волині. Як розповів потерпілий журналіст, чоловіки, які йшли слідом за ним, називали учасників акції «фашистами». В. Лис каже, що не втручався до розмови до того часу, поки не почув розмову про те, що учасників акції «коримили человечиной». Він зробив молодицям зауваження, вони у відповідь його побили, а потім втекли.

* * *

Голова Комітету з питань свободи слова та інформації Микола Томенко звернувся до міністра внутрішніх справ України Арсена Авакова з приводу нападу на відомого волинського журналіста Володимира Лиса. М. Томенко наполягав на ретельному розслідуванні факту побиття журналіста, застосуванні всіх можливих засобів для покарання осіб, виних у його побитті.

ВТРАТИВШИ СОРОМ...

До цього рішення керівництво севастопольського товариства «Прогресів» йшло упевненими кроками: пасивність та імітація діяльності, мовчання у суспільно-політичному житті міста як результат угодовства з проросійською владою Партиї регіонів, славолюбство, обвішування самих себе нагородами, російщення українських культурних заходів, якот традиційне свято «Від Різдва до Водохреста», приписки щодо кількісного складу організації і ось — переїзд в російське правове поле.

Як відомо, «Прогресів» — це громадська організація культурно-освітня та спрямування, отже рішення приймалось вільними людьми. 2 серпня відбулись збори за участю півтора десятка осіб, більшість з яких не мають стосунку до «Прогресів», які вирішили назвати колись українську організацію на московський копіл — «Прогресівщєн». За словами українського «козака» і «патріота», його дії підтримує лідер севастопольської «Справедливості».

Навряд чи можна вважати це збіговисько легітимним, адже під час звітно-виборчих конференцій керівництво збирало від 70 до 80 учасників, звітуючись при цьому до Києва про кількість у 1611 про-світніх. Насправді ж засідання «Прогресів» відвідували у минулому році — до російської окупації — до 8-10 осіб. Активних просвітніх керівників розігнав, багато людей розчарувалися, частина постаріли і втратили життєву активність.

Кілька патріотів, демонструючи незгоду з політикою харизматичних «козаків» і «просвітні» Володимира Проценка та Тамари Маслової, покинули збори.

Навряд чи можна вважати це збіговисько легітимним, адже під час звітно-виборчих конференцій керівництво збирало від 70 до

В Музеї вишиваних ікон Дмитра Блажеївського, м. Львів

ВІДГУКНУЛАСЬ ДУША...

У «Кримській світлиці» я неодноразово читав грунтовні та цікаві матеріали, написані Дмитром Пожоджуком, заслуженим майстром народної творчості України з села Космач Косівського району Івано-Франківської області. Пан Дмитро особисто зізнав мою маму Віру Роїк і дуже високо цінував її творчість. 4 липня цього року в газеті опублікована його нова стаття «Милує зір із Космача узір».

Це дуже грунтовний матеріал про українську народну вишивку свого регіону. В ньому розповідається про майстринь, які внесли великий вклад у розвиток і популяризацію вишивання, про науковців, які достатньо детально вивчили гуцульську вишивку та інших регіонів України, а також про книги, монографії та альбоми, присвячені цьому народному мистецтву, і яких, на жаль, дуже мало. Читаючи статтю, бачиш, як професійно підійшов до цієї теми Дмитро Пожоджук. Для мене ж вона цікава ще й тим, що я знаходжу в ній знайомі мені прізвища та імена людей, яких знаю завдяки мамі. Серед них — відомі вчені Михайло Селівачов із Києва і Раїса Захарчук-Чугай зі Львова.

Особливо цікаво було прочитати про дослідника української вишивки — лікаря Ірину Свіонтек із Івано-Франківська, яка за покликом душі та велінням серця досконало вивчала орнаменти вишивок Гуцульщини та інших регіонів Західної України. Як говорила в свій час моя мама, труд Ірини — безцінний, його, напевно, можна порівняти тільки з працями Олени Пчілки, матері знаменитої Лесі Українки. Мама недарма так казала, адже вона знала Олену Пчілку та Ірину Свіонтек.

От про це я і хочу розповісти словами, які наведені в другому виданні маминої книги «Мелодії на полотні»:

«26 липня 2006 року — це пам'ятна для мене дата, адже в цей день урочисто відкрилася моя персональна виставка у Львові, і я почула багато приємних слів від Юрія Корчинського — заступника начальника обласного управління культури, Романа Наконечного — директора Палацу мистецтв, Любові Горак — майстра народної творчості, Зіновії Краковецької — голови Львівського відділення Спілки народних майстрів України, отця Ігоря — директора музею вишиваних ікон, отця-доктора Дмитра Блажеївського з Риму та інших. З трепетанням я чекала виступу професора Львівської академії мистецтв, одного з провідних мистецтвознавців України, відомого далеко за її межами, в тому числі в США, доктора мистецтвознавства Раїса Володимировни Захарчук-Чугай, як і Наталія Глухенька, є незаперечним

авторитетом у галузі української вишивки і, звичайно, її слова для мене мають величезне значення.

У своєму виступі Раїса Володимирівна підкреслила, що вишивка є національним символом нашої держави. Мені не дуже зручно писати про те, що далі говорила професор, але, як мовиться, «із пісні слів не викинеш». Зокрема, вона відзначила:

«...Віра Роїк — це унікаль-

на, яскрава творча особистість, а її вишивки — національна гордість України. Я відячна Майстрині, її ученицям за той неоцінений внесок, який вони роблять для народної творчості нашої країни...»

Повірте, таким словами не розкидаються, і тоді я дійсно до кінця зрозуміла, що мое життя прожите не дарма. До речі, ще кілька слів, пов'язаних з Раїсою Захарчук-Чугай. Завдяки їй на своїй виставці в Івано-Франківську в серпні 2006 року я познайомилася з дуже цікавою людиною — Іриною Свіонтек. Ірина — медик за освітою і, як я

розуміла, дуже хороший хірург, почала з 70-х років минулого століття вивчати і збирати зразки народної вишивки в етнічних районах Карпат і Прикарпаття. Це дуже складка, кропотка, однак дуже потрібна робота, принаймні з моєї точки зору. Знаєте, цим вона мені нагадала Олену Пчілку, яка залишила після себе безцінну спадщину зразків вишивок та узорів.

Ірина подарувала мені свою книгу-альбом «Гуцульські вишивки Карпат», за що я їй дуже вдячна, адже в Криму таку книгу не знайдеш. Виставка у Львові мала величезний резонанс

у ЗМІ. За результатами її роботи мене і моїх учениць нагородили грамотами та подарунками. Серед них — книга Степана Павлюка і Романа Чмеліка «Скарби музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України» з власноручним підписом директора музею Романа Чмеліка.

Перебуваючи у Львові, Віра Сергіївна відвідала разом з вишивальником Юрієм Савкою з Луцька музей вишиваних ікон Дмитра Блажеївського. Про це дуже детально повідомлялося в релігійній пресі та по радіо. Я розповів про це лише для того, щоб продемонструвати, наскільки цікавила мою маму творчість інших людей. Свідченням цього є і книги з маминої бібліотеки: «Мистецтво української вишивки» Олени Кулінич-Стахурської, «Viшивка Дрогобиччини. Традиції і сучасність» Мирослави Кот, «Художня тканина західних областей УРСР» С. Й. Сидорович та інші. Всі вони були уважно нею прочитані та прокоментовані.

Мама високо цінувала вишивки Гуцульщини і взагалі всієї Західної України. Вона називала унікальним явищем космачку вишивку, її дивовижні узори та орнаменти. От такі спогади викликала в мене стаття з Космача, і я дуже вдячний за це Дмитру Пожоджуку.

Вадим РОІК,
заслужений працівник
транспорту України
та Криму

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЯРМАРОК БІБЛІОТЕК

«Бібліоміст» спільно з Міністерством культури України презентували провідні українські бібліотечні проекти. Національний ярмарок під девізом «Міст ваш!» традиційно відкрився у НСК «Олімпійський».

Мінкультури зі свого боку всіляко підтримує модернізацію бібліотек, зазначила перший заступник міністра культури України Олеся Островська-Люта. За її словами сучасні бібліотеки є привабливим об'єктом соціального інвестування з боку держави, неурядових організацій та приватного бізнесу і довели свою життєздатність.

«Органи влади та громади по всій Україні за ці роки побачили, що вкладати кошти в програми розвитку бібліотек не тільки необхідно, але й вигідно. Взяти для прикладу хоча б бібліотеку міста Бар на Вінниччині, яка навчає представників влади та громадських організацій області подаватися на гранти та конкурси: за три роки тренінги у ній пройшли 650 держслужбовців, громада Бару отримала на 26 проектів 550 000 грн. грантових коштів, а також більше 1 млн. грн. співфінансування у вигляді негрошового внеску — матеріалів, робіт та коштів», — говорить Олеся Островська-Люта.

Програма ярмарку представила майстер-класи з ІТ, тренінги, презентації дистанційних курсів, фестиваль бібліотечного відео та ін.

* * *

Завідуюча бібліотекою села Грем'яче Острозького району Лариса Лаптєва на всеукраїнському ярмарку бібліотечних інновацій отримала титул «Супербібліотекар», передає кореспондент «Укрінформу».

Цьогорічний конкурс для рівнян був особливо успішним. Адже на ньому Рівненську обласну універсальну наукову бібліотеку визнали найсучаснішою в країні, а нашу колегу — найкращою серед бібліотекарів України.

Ларисі Лаптєві довелося боротися за першість, спростовуючи тезу про те, що державі під час кризи слід економити гроші шляхом скорочення фінансування бібліотек. Її виступ так сподобався глядачам, що за підсумком голосування вона пройшла до фіналу, де і перемогла.

ТИМ ЧАСОМ...

КНИГИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ДЕПОРТУЮТЬ ІЗ СЕВАСТОПОЛЯ

10000 томів української літератури було вилучено з бібліотеки Чорноморського військово-морського училища (до окупації — Військово-морської академії України), розташованого в Севастополі, повідомляє сайт «Друг читача».

Замінити книги відомих авторів, які стали класиками української літератури, мають намір зібраними творів Пушкіна і Тютчева, з Санкт-Петербурга планується передати праці Карамзіна і Семенова-Тян-Шанського, книги про фінську війну 1939-40 років, мемуари російських поетів, письменників, істориків.

Стосовно книг українських класиків голова Санкт-Петербурзького Морського зірнання Микола Орлов заявив, що на їхніх творах «неможливо підготувати російського флотського офіцера». Куди саме буде відправлена українська література, поки не повідомляють.

«Крим. Реалії»

На фото угорі (зліва направо): Раїса Захарчук-Чугай, Любов Горак, Ганна Семенюк з Вірою Роїк

На фото праворуч: Валерій Маренич, Віра Роїк, Ірина Свіонтек, Леся Семчук, Ярослав Штирхало. Івано-Франківськ, 2006 р.

НЕ СТАЛО ВІКТОРА БАРАНОВА, ПОЕТА, ЯКИЙ ЗАКЛИКАВ НАС НЕ БУТИ ХОХЛАМИ

Голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов помер у середу вранці після важкої хвороби на 64-му році життя. Він залишив по собі значний творчий доробок як поет, прозаїк і перекладач, повідомляє «Укрінформ».

Після закінчення філологічного факультету Київського університету імені Тараса Шевченка Віктор Баранов працював у видавничій сфері, до останніх днів свого життя був головним редактором літературного журналу «Кіль». Йому належить ряд збірок поезій і, зокрема, широко відомий вірш-заклик «До українців».

З-під його пера вийшли популярні серед читачів збірки повістей та оповідань, гумористичних творів і літературних пародій, романі «Презент», «Притула», «Не вір, не бійся, не проси», «Смерть по-бліому». За останній з цих творів письменник удостоївся Міжнародної літературної премії імені М. Гоголя. Йому також присуджені премії імені Євгена Плужника, Олекси Гірника, Михайла Кошубинського, Григорія Сковороди. Віктор Баранов також переклав українськими твори цілого ряду румунських письменників, був віце-президентом Товариства «Україна - Румунія».

Багато сил і енергії віддав Віктор Баранов справі консолідації письменників України, об'єднанню і розбудові за нинішніх нелегких умов Національної письменницької спілки. Він залишиться у новітній українській історії, у серцях всіх, хто його знову як людина високого таланту і широї, щедрої душі.

Рік тому «Кримська світлиця» до дня народження Віктора Баранова — а припадає він на Покрову, 14 жовтня — опублікувала сторінку нових віршів поета, передмову до якої написав Данило Кононенко. Хто ж знову, що це буде остання прижиттєва публікація очільника нашої письменницької Спілки у «Світлиці»... Ми повертаємося до тієї публікації — нехай ляже вона вінком вічної пам'яті до могили Поета, який учив нас бути Українцями...

* * *

Хто з нас, українців (та й хіба тільки українців!), не знає цього прекрасного вірша-заклику, вірш-звернення знову ж таки до нас, українців:

*Українці мої!
То українці ми з вами, чи як?
Чи в «моголах» і вмерти
Судила нам доля пихата?
Чи в могили ї забрати
Судилося нам наш переляк,
Що розіве нам у думах
Смиреністю «меншого брата»?*

Цитую скороочено, бо цей хвилюючий вірш нашого талановитого поета Віктора Баранова давно уже став піснею, яка пробуджує наші приспіні душі й серця, змушує нас ще і ще раз замислитись: то хто ж ми — українці чи хохи? Змушує відчути себе, нарешті, українцями, величним українським народом на своїй рідній українській землі: *«І що ми на Вкраїні — таки український народ, а не просто населення, як це у звіті дається. І що є у нас мова, і що українська вона, без якої наш край — територія, а не Вкраїна...»*

А мова, як відомо, — душа народу, без мови немає нації, а отже, як немає чи не буде нас. Отож ми повинні любити, шанувати і берегти нашу рідну материнську мову, бо без неї ми зачахнемо і зав'янемо. Я часто згадую свого знайомого землячка з Шевченкового краю (на жаль, уже покійного), який своїм неоковирним суржиком, де треба, де й не треба, б'ючи себе в груди, казав: «Я — хахол. Ми з женою хахли...». І коли я його намагався наставити на шлях істини, що слід бути б не хохлом, а українцем, він глипав на мене безбарвними очима і якось тупо твердив: «А мене всіравно...».

Данило КОНОНЕНКО

Письменники Віктор Баранов (ліворуч) і Михайло Слабошпицький в редакції «Кримської світлиці», 2007 р.

Віктор
БАРАНОВ

«ВІДСТАНЬ ВІД ЛЮДИНИ ДО ЗЕМЛІ ВИМІРЮЄТЬСЯ ЖИТЯМ...»

* * *

Душа іще не настраждалась
І через те іще жива...
Сховавши під коріння жалість,
Трава рости не забува
І світ отавами дивує,
Себе в них вкотре воскреша.
Либонь, таки ж болить не всуе
Її невидима душа.
Долоню простягну гарячу,
Погладжу сторожко траву —
І не зомлію, не заплачу,
А тільки серцем оживу.
Мов до іконки, нахилюся
До лицу впертого стебла
І помолюся, помолюся,
Аби отава ще жила.

* * *

День хилиться на пруг,
а мусив би — на плуг,
Ta ж бач, яка біда,
що день той — недолуг,
Bo з ночі вийшов, наче із дурдому.
I теше він мене,

як деревину струг, —
To я такий самий у дніві цьому.

I каже хтось мені:

«Не буде інших днів!
Живи, в яких вже є,

і Господа не гнів.
Bo чим ти заробив

хоч трохи країх?!»

Отож і вийшло так:

собі я долю сплів

I з недолугих днів,

хоч думав — з непропаших.

Але ж були, були і в мене інші дні!

Я в них палаю, горів

у трепетнім огні!

Я світ перевертає — і світ корися!..

Аж бачу: все воно приснілося мені,

I та омана соня — до пори вся.

Тепер готов і я на плуга налягти —

Ta пізно: ген стоять

од вічності свати.

Які ніде не звикли довго ждати.

I я кричу до дня у три роти:

Який ти є — не иди з моєї хати!

Ta коли йти — то вдвох.

I не товкти горох,

A стерти з лемешів

іржу ледачу й мох

I свіжою упитись борозною.

A що було до днесь —

нехай розсудить Бог:

Він знає, що робити з днем і мною.

* * *

Відстань від землі до неба

вимірюється зростом людини.

Відстань від неба до землі

вимірюється дошем.

Відстань від землі до людини

вимірюється висотою колоска.

Відстань від людини до землі

вимірюється життям.

07.07.2013 р., Ровесі

* * *

Там, де вже й мальви не цвітуть, —

Отам прослалась наша путь

У теплу вічність.

I ми вступаємо в сліди

Позаминулі біди,

Як вовк у січні.

A хто в нас князь? A де наш Бог?

I хто блукає в соснах трох,

Полові, по крихті,
по краплі стікає печаль
В урочище пам'яті
й там залягає, мов полоз.

I ті будяки, об які

ми колись покололись,

Уже перейшли в кольорову,

на глині, емаль

* * *

I світяться свято

на тлі пережитих річниць,

Сумних роковин,

у які не заходiti двічі.

Притихла печаль,

мов дитя, заглядає у вічі,

Невизрілу тайну

ховаючи в схронах очищ.

A десь через простір,

невидимий звідси, з вікна,

Викresлює шлях

для майбутніх щасливчиків долю.

Я їхньою радістю

туги своєї не вволю —

I нота не та, і не та в мене

арфа й струна.

Не журиться ж небо,

що в ньому блакить одцвіта!

Й листок, що на воду упав,

ще поплавати мріє.

I радість про себе

сказати уголос не сміє,

I полузу лінъ

розтуляти холодні уста.

08.08.2013 р., Київ

* * *

СОНЕТАРІЙ «ДО-МІНОР»

1

Зірвалося слово,

як висохлий, зайвий листок,

I хоче летіти,

відівавшись довірливо вітру.

A вітер і далі

веде свою пісню нехитру,

Pочуту й почату ще там,

де пустельний пісок.

Зірвалося слово —

і світ цей од сліз не промок

I з горя не кинувся

йти по спасенню півлітру.

Кружляє листок —

я його й траекторію витру,

Аби лише не знати,

куди він упав і замовк.

Як звати цей час?
Листопад він, чи вже й словопад?
Іду через нього,
бреду навмання, навздогод
I знаю, що прихистку
в ньому давно вже немає.

Чи я з цілим світом,
чи й світ цей зі мною — невлад?
Ta що вже вертати
й питати дороги назад...

Дощ аж слиною вдавився:
ось так випала удача!..
І накинувсь на долину
з шалом огира жаского,
вицловував, голубив,
пестив цівками тугими,
сподівався на взаємність,
адже все до того йшло.

А долина — молодиця,
роздашла, розімліла,
вже віддатися готова —
опустила раптом плећі
ще й згорнулася клубочком;
руки склавши між колінами,
почала дрижати дрібно,
задубивши під дощем.

Ждала доторків гарячих,
теплих рук, долонь спекотних,
та натомість мокрий холод
загасив її жадання.
Дощ відчув, що біля нього —
ні кохана, ні коханка;
дощ відчув, що біля нього —
що холодне і чуже.

I затих: що мав робити?
Запекла йому образа,
а чи прикрість гіркотою
стисла серце; збився подих.
I у чорнім-чорнім світі
не проблизив жоден промінь,
не шелеснула травина,
не озвався птах чи звір.

Дощ подався світ за очі,
присягнувши більш ніколи
не вертатися в долину,
де отак його зустріли.
А долина лише зітхнула
і подумала, що, може,
прожила б і без любові.
Aле як же — без дощу...

06.08.2013 р., Ровжі

ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ

Онімечена Німеччина,
Потуречена Туреччина,
Оболгарена Болгарія,
Омадьренна Ungaria,
Сакартвелло суть — Іверія,
Недостріляна Ічкерія,
Оспідничена Шотландія,
Затильпанена Голландія,
Геть застівана Італія,
Вся в півнях барвистих Галлія,
Ословачена Словаччина,
Польщі пиха нерозтрачена,
Бабуїнська Бабуїнщина
I зросійщена Вкраїнщина.

* * *
Якби у часи Стефаника
існував інтернет,
то пан Василь не мовчав би
передових шістнадцять літ,
бувши не годен вступити у слово,
що випекло б серце йому дотла
в забутому богом Покутті.

Якби у часи Стефаника
був інтернет,
то пан Василь
розсилав би по цілому світу
свое непроказане слово,
свое розтерзання, свій тлум;
і може, хтось би й натрапив
на сайт Vasil Stefanyk.com.ua
і спробував би відчути

Стефаників біль
в електронному варіанті.
Ta тільки у нас ніколи
не було б Василя Стефаника,
якби у часи Стефаника
існував інтернет.

* * *
Сон. I я уві сні походжаю
пейзажами Васильківського,
Пимоненка, Куйнджі...
Добре мені у літеплі їхніх барв,
світлого неба і простору
аж до обрію.

Ось у село увіходить
разом із чередою
сором'яливі і стишене надвечір'я
і за руку веде мене, п'ятирічного;
ось уже двір наш видно
в густінськім спориші,
де розкошує тінь від осокора
край воріт;

мама виходить
і в двір заганяє корову,
що пишається-величайється
зінчено
повним пахучим вим'ям —
зараз гаряча цівка
випробує дійницю
на веселу й дзвінку,
на смачнішу мелодію,
і зашумує пінка,
і в мене покотиться слина,
і я завбачно прокинусь,
аби лише не похлинутись.
Хапаюся жадібно за обривки,
за клапті сну,
а він розтає на очах,
випаровується безслідно,
з пам'яті вислизає

холодним байдужим вужем.
Сприкений і ображений,
видивляюсь у досвіток:
що за пейзажі в ньому,
барви які, сюжети?
I сам собі дорікаю:
навіщо когось дурити...
Ось вона — дійсна реальність,
твоє життя.
Як учора, і передуchora,
і стільки вже десятиліть
знову картини свої розвішує
Ієронім Босх.
11.08.2013 р., Ровжі
* * *

Подарували мені Пегасика
симпатичного, керамічного.
Він стоїть на моєму столі,
імітуючи біг а чи й навіть лет
(бо ж крилатий, з легендою згідно).
Усім своїм виглядом динамічним
закликає мене в політ
фантазійності, образів та метафор,
інспірюючи те,
що банально зоветься

натхненням,
творчим неспокоєм, —
щоб лиши не закис у сидінні,
адже добре відомо: під камінь
незрушний вода не тече.
Добрий Пегасику!
Дякую за старання.
Наївність твоя зворуше
і розчулює.
Але я не прагну польоту над тим,
що вже бачив і знає.
I Музя моя втомилася
від гармидеру, туркоту, свисту,
від стрімголовості світу,
що й сам себе не зображене.
Дай відпочити крилам,
походи по землі — а раптом
десь натрапиш
на заповідний куточек,
галяву незайману,
незамулене джерело.
Отоді поклич мене
срібним іржанням —
я прилечу.

09.08.2013 р., Ровжі
* * *

Повнотіль серпень
стойть над водою схолою,
дожидається ноchi:
любить нічний зорепад.

A вночі не встигає

загадувати бажання,
хоч у нього й бажань —
усього лише одне або два.
Упало б дві зірки —
і справдили б ті бажання.

Ta зірки миготять,
збиваючи з пантелику,
піддурюючи загадувати
без краю-кінця.

Знову ніч настає, далі друга,
і третя, й десята,
серпень уже від безсоння втомився
і забув, скільки спершу

було в нього тих бажань.
Заплутавшися у бажаннях,
він стріпнув головою
i, наслання відгоняючи,

очі зімружив,
а через мить розплюшив —
зорепаду як не було.

I знову стойть над водою серпень;
i він змарнілій,

і вода іще холодніша,
i по ній витикає літо:

напевно, у теплі краї.
Серпень бойтися призначати літові,
lіто не має вже й хвильки

спитати у серпня,
яке ж то бажання

було в нього спершу, одне або два.
Ось так і минає i серпень, i літо,
а може, i життя.

05.08.2013 р., Ровжі
* * *

Осінь, осінь!.. Слово як наркотик,
Гіпнотичний звук на два склади.
Найщемкіший в цілім році дотик,
Зблиск веспа прощальний

край води.
Затужу, на осінь захворюю,
Наберусь мовчання у весла
I піду в багряні веремію
Спалювати спогади дотла.

I у цю дорогу без вертання
Хай мене ніхто не проведе,
I моєї не візксує тайни,
I мені не стрінеться ніде.

Лиш хіба що покрадьки, назирці
Піде вслід мені моя любов
З хитрою обачністю лисиці,
З мудрістю тисячолітніх сов.

Стиши крок, щоб наче випадково
Наздогнати мене вона змогла,
Щоб едине проказала слово
Й далі замість мене в світ пішла.

06.08.2013 р., Ровжі

Василь ЛАТАНСЬКИЙ ЛЕГЕНДИ НАШОГО КРАЮ

КАРАДАГ

Мабуть, чули цю легенду
Й гору бачили саму?
Там краса така, що душу
Заворожить будь-кому.
Хоч не з цих країв я родом,
Ta не раз тут раював:
I купався, прибої слухав,
Рвав сунці поміж трав.
Море, ось воно, близенько!
Як то мило... благодать!
Хвилі знай собі шепочутъ,
Гомонять і гомонять...
Вибачайте, любі діти,
Щось я з теми збівся — ах! —
A вона ж про Чорну гору,
Чи то пак про Карадаг.

I

Отож-бо слухайте. Почну...
Колись отут, ще в давнину,
Mіж Кафою і Судаком,
Жив у горі циклоп. Страшко!
Ох і чудовисько цибате!
Ні змаловать, ні описати!
З руками, — кожна — сім аршин
(Не чоловік, а чортів син!).
Я зиркне-гляне на всі боки
Одним-єдиним хижим оком —
Тікали люди, хто куди —
Від лиха далі, від біди.

II

Циклоп — давно сказати слід! —
Був ненажериль людойд.
Удень хропів, а коли ніч
Кричав-ревів урізноїч.
Той рев на сотні кілометрів —
Від Карадагу до Ай-Петрі.
Від того крику, того реву
Хати валились і дерева.
Чого ж хотів хижак-циклоп?
Дітей, дівчат давали щоб
Йому щовечора й щоночі,
Бо він, бач, істі дуже хоче.
Тож недарма, — ось в чому суть! —
I досі Чорною зовуть
Tu гору, де ходило горе,
B oцій долині, коло моря.

III

Старішини i матері
Зійшлися на раду на зорі.
Мікитили i так, i сяк:
— Пора за діло! Щоб закляк
На вікі вічні цей хижак...
— Зсукать мотузя — i на шию...
— Ni, вибить oko лихідію!
Сумирним стане, мов ягня,
A там i вб'єм якожося дня!
Довго радились в долині
Dідугани сивоборі.
Аж до них юнак підходить,
Привітався на добром слові.
«Знаю, — каже, — як приборкат
Це страховиско прокляте:
Do гори я підкладуся

I — стрілою в супостата!

Звеселились дідугани:
— Розмішив ти нас, дитино!
Ta ж для ньюгої твої стріли —
Як укуси комарін!

— Що ж, не хочете — й не треба!
Сам піду! Мій свідок — море!
I перед своїм весіллям
Я уб'ю — клянусь! — повторю.

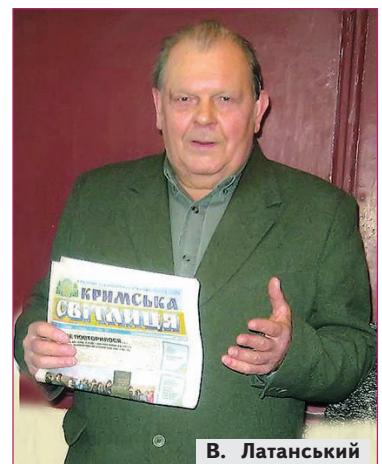
IV

Дочекавсь Едем весілля
(Так сміливця називали),
Ta пішов на Чорну гору,
De ще люди не бували.
Сяє місяць кругорогий,
Море хвилями сріблиться.
A циклопов в цю пору
Не лежиться, i не спиться.
Рев розноситься по Криму
В нічку темну, в нічку пізню.
Чує він, як хтось заводить
Про кохання ніжну пісню.
— Ха-ха-ха! Це ти, юначе?
Молоде take, зелене...
Tи виспівуюш про кого?
Приведи її до мене!
— Приведу, як твоя воля...
— Виглядаю нетерпляче!
— Ну, бувай! Таку красуню
Ti ніколи ще не бачив!

V

Знову місяць кругорогий
Сріблить хвили незлічені...
Йде юнак не сам на гору —
З ним Ельвіра, наречена.
Стрепенулась, заніміла
Перед чудиськом мохнатим.
— Ось i я. Привіт, сусіде!

ДЛЯ «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»

В. Латанський

Що хотів мені сказати?

— Ха-ха-ха! — Стасе на дібки,
Оком зиркає спроквола.
Вроди він такої, справді,
Не стрічав ніде й николи.

Милувався-любувався,
Не було погроз i сліду...

Вміть стрілою летіти отруйна

Прямо в око людоїду.

Не просту стрілу — камінну

Юнка випустила з лука.

Закривав страшко від болю

Ta й помер в пекельних мухах...

Враз від місяця барвисто

Засвітились пінні хвілі,

Мов розіпав хамисто

I зібрать його не в силі.

I здається, ніби й гору

Кольорами хто обприскав...

Вже не чути в ній повтори,

Хижим оком вже не блиска.

На схилі шпарина —

копни кілька раз —

I золото засяє, i блисне алмаз.

Хан мчиться стрілою до той гори

I чинить все так,

як чаклун говорив.

Лопатою землю жбурляє — i враз

4 СЕРПНЯ ВИПОВНИЛОСЯ 160 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПЕРШОЇ НАРОДНОЇ АРТИСТКИ УКРАЇНИ МАРІЇ ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ

ЛЕГЕНДА УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ

Марія Заньковецька була окрасою національної сцени, зіркою в театральному просторі на зламі XIX-XX ст. Вона увійшла в історію театру як видатна українська трагедійна актриса, що в створюваних сценічних образах уособлювала символ української жінки, тонко поєднуючи архетипне і вмотивовану психологічність. Обдарування М. Заньковецької багатогранне – лірична героїня, актриса комедійного плану. Та справжня стихія актриси – трагедія, в якій Заньковецька сягала висот античної трагедії. Вона царювала також у побутових драмах з натуралистичним елементом. Визначальними акторськими роботами М. Заньковецької вважаються трагедійні образи Олени у виставі «Глітай, або ж Паук» М. Кропивницького й Харитини в «Наймичці» І. Карпенка-Карого.

Актриса виступала на елісаветградській, петербурзькій, московській, київській, одеській, харківській, львівській та інших сценах; її не рукоплескали ні Париж, ні Лондон, ні Берлін – та Марію Заньковецьку величають актрисою світової величини. Вона не грава в п'єсах європейських драматургів, бо в Російській імперії до 1905 р. існували заборони для українського театру на переклади творів зарубіжної драматургії.

Та в інтерпретації Заньковецької образи п'єс М. Кропивницького, М. Старицького, І. Карпенка-Карого просякнути мотивацією герой Шекспіра і Шіллера і Гете, і Золя, і Островського.

М. Заньковецька мала щасливу долю на тернистій ніви українського театру: красу рідної мови і магію слова відкрив їй учитель Чернігівської гімназії, поет, друг Т. Шевченка Микола Вербіцький. Професійну освіту співачка здобула у філії Петербурзької консерваторії у м. Гельсінгфорсі; уроки акторської майстерності отримала у «батька українського театру» – актора, режисера, драматурга Марка Кропивницького.

Народилася М. Заньковецька 4 серпня 1854 р. в дворянській сім'ї Адасовських у родовому маєтку в с. Заньки Ніжинського повіту на Чернігівщині. Батько, Костянтин Костянтинович, був популярним радником, обіймав посаду, судді ніжинського повітового суду. Мати, Марія Василівна Адасовська, походила з давнього російського роду Нефедьєвих із м. Чернігова. Взявши шлюб із Адасовським й оселившись у Заньках, у спілкуванні з рідними та заньковіямі переходить із російської мови на українську.

Подружжя Адасовських мало семеро дітей: три хлопчики і чотири дівчинки. На жаль, двоє дівчаток померли. 1854 р. з'явилася на світ остання дитина – майбутня актриса. Після народження Мерія Василівна любила загдувати: «Був день моєго ангела, до нас гости понаділи. Я відчула, що мені погано. Пішла, ляла – тут і Манечка народилась. А ввечері я вже, наче нічого і не було, до гостей вийшла. Народилася крихітка на Марію і назвали її Марією».

Мізинчика Марію, яку домашні ласкаво називали Манею, Марусечкою, пестували батьки, брати й сестра. Усі діти по народженні були похрещені в сільській церкві, яка містилася поряд із садибою Адасовських. Маруся разом із батьком співала в

церковному хорі.

Коли Мані виповнилося десять років, вона вступила до Чернігівської гімназії, де жила в пансіоні Ф. Осовської. Марія Костянтинівна згадувала: «Ще будучи паніюнекою, я брала участь в учнівських виставах і звернула на себе увагу всіх вчителів, які радили мені прохати своїх батьків віддати до театральної школи, але за існуючими тоді тенденціями і поглядами традиційний дворян на акторів, про це не могло бути й речі. Любов до сцени захватила мене зовсім, і тільки й було мрія, що попасті на справжню сцену.

Під час навчання вчитель словесності Микола Вербіцький на своїх уроках, де часто застосовував ігрові та татралізовані елементи, доручав обдарованій пансіонерці Марії читати монолог Антігона з трагедії Софокла. Він подарував їй «Кобзар» Тараса Шевченка, отриманий свого часу від самого поета. То був пророчий дарунок – актриса продовжила розпочату Кобзарем тему зображення життя української жінки. М. Заньковецька в майбутньому наречеть духовною дочкою великого Шевченка.

Дівчина робить перші кроки на аматорській сцені у Ніжині, дебютує в «Натації Полтавці» І. Котляревського, виступає в російських водевілях. Панночка Марія всіх вражала особливою артистичністю, схильністю до імпровізацій. Пізніше вона згадувала, що ще в дитячі роки її особливо запам'яталася, як плакала сільська наїмничка – «я поклялась, що піду на сцену і розповім про тіlossi».

Її інтронівтна природа і багата емоційно-виразальна акторська палітра давала змогу вийти у стан людини, яка переживає щось трагічне, і відобразити його. Глядач на виставах з участю М. Заньковецької переживав катарсис – очищення через співпереживання.

На одній із вистав ніжинського дворянського клубу був присутній молодий капітан артилерії Олексій Христов. Закохавшись у Марію,

пропонує їй руку і серце. 11 травня 1875 р. дзвони заньковецької церкви сповістили про вінчання Олексія і Марії. Ставши Христовою, вона мандрує, як і належить дружині військового. Чоловік отримав призначення у фортецю Бендери.

Одного разу в гостях, сидячи за фортепіано, вона тихенько наспівувала:

«Коло млина, коло броду, два голуби пилу воду...»

Раптом почула, що до її співу приєднався другий голос – чоловічий, дужий, сильний:

«Вони пили, вуркотіли, Тай знялися, полетіли.»

Озирнувшись, Марія побачила високого офіцера з георгіївським хрестом на грудях. Він назавався: «Тобілевич. Я з Херсонщини. З Єлісаветграда. – «А я – чернігівка».

Так в Бендерах відбулося знайомство двох майбутніх видатних діячів театру – Марії Заньковецької та Миколи Садовського. Іска почуття, що зажевріла в Бендерах, розгорілася полуєм'я великого кохання. Марія на перший поклик Садовського зіграти в декількох виставах трупи Кропивницького згадується, їде з далекої північної фортеці Свеаборг, що біля Гельсінгфорса, до Єлісаветграда. 27 жовтня 1882 р. з успіхом дебютує в ролі Наташки в п'єсі «Наташка Полтавка» І. Котляревського. Ролі ліричні чергуються з комедійними – Гали в «Назарі Стололі» Т. Шевченка, Іві в «Чорноморіях» М. Старицького. Вона чудова і в танку, і у співі, і у пластиці. На фотографії трупи М. Кропивницького бачимо двох щасливих молодят, які стоять збоку і зачаровано дивляться одне одному в очі.

Шасти творчої людини – у здійсненій мрії. Із біографії: «Я кохалась в мистецтві, любов до сцени стала моїм життям. Я не могла більше боротися зі своїм коханням і, порвавши зі всіма своїми, почуття до Марії на сцену».

Батько прокляв її, бо в шлюбі з Христовим бачив її забезпечене життя, а про мрію стати актрисою та почуття до Миколи Садовського не хо-

твorchість заполонила все серце, витіснила особисте. Заньковецька Й Садовський, працюючи у важких умовах мандрівного театру, виховують своє акторське покоління. Коли у Миколи Карповича в 1906 р. народилася ідея створити нову театральну трупу, яка стаціонарно працювала б у Києві, Заньковецька підтримує чоловіка в його антрепренерській діяльності. Марія Костянтинівна передає в новостворену трупу своїх вихованців із ніжинського аматорського драматургту.

І знову в житті Марії виникає любовний трикутник. Третью стала... її ніжинська учениця Марія Малиш-Федорець. Молодість, «дікий темперамент», «очі чорнушкі» звабили Миколу Карповича; ця друга Марія стає для нього першою. Марія Костянтинівна 1909 р. залишає київський театр, працює в різних мандрівних театральних трупах. У неї немає талантового режисера, який би допоміг реалізувати її творче начало. Садовський у цей період виріє і як актор, і як режисер. Зі своєю ученицею облюбленіцею ставить і грає в дуеті головні ролі у виставах «Мазепа» Ю. Словашко-го, «Камінний господар» Лесі Українки тощо.

Та творчі перемоги є і в Марії. Вона на відміну від інших драматичних актрис, які боялися зніматися у кіно, рішуче стає під софіти кінематографа – знімається у фільмах «Наймичка» й «Остап Бандура».

У 1908 і 1922 рр. українська громадськість святкувала 25-ї 40-річній ювілей сценічної діяльності Марії Заньковецької. Адреси, привітання надійшли з усіх кутючків України та з Росії. Її відано вували як творчу людину і як почесну українку. 1932 р. Марія Заньковецька, першій із українських акторів, присвоєно почесне звання Народної артисти України.

Вчитаймося у слова Заньковецької про її самовіддане служіння театрів: «Хоч би скільки я грала, – незмінно нестерпне світло рампи, вдаючись в очі, однакож боячі б'є мене по нервах; мить – і я вся зовсім забиваю, що театр – загадковий фінікс, ім'я якому публіка»

Марія Заньковецька помирає у Києві 4 жовтня 1934 р. Тут створено меморіальний музей її імені.

www.ukrajinci.hu

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ

8

День військ зв'язку України
Народилися:

1833 р. – Омелян Огоновський, літературознавець, автор «Історії літератури руської».

1834 р. – Осип-Юрій Федькович, український письменник романтичного напряму, предвісник українського національного відродження Буковини.

Помер

1949 р. – Іван Піддубний, український спортсмен-борець. Шестиразовий чемпіон світу з боротьби.

9

День фізкультурника

День міста Ялта. Відзначається в 2-гу суботу серпня.

Ялта була заснована греками, ймовірно, в I столітті. Легенда свідчить, що грецькі мореплавці, які зблісли під час бурі зі шляху, довго плутали в пошуках берега, і коли, нарешті, побачили берег (ялос), то вирішено було так і назвати засноване на місці висадки поселення.

1792 р. – запорожці висадилися на Кубань.

1848 р. – на Буковині скасовано кріпацтво.

1942 – на стадіоні «Зеніт» у Києві відбувся так званий «матч смерті» (насправді один із серії матчів між

Ю. Фед'кович

київським «Стартом» та німецькими командами).

Народився:

1886 р. – Олександр Тисовський, педагог, основоположник й організатор Пласти, доктор біологічних наук, дійсний член НТШ (з 1927 р.), учителем природознавства Академічної гімназії (1911 – 1939 рр.), професор Українського таємного університету, Українського державного університету ім. І. Франка та вищих агрономічних курсів у Львові.

10

День будівельника

Померли:

1907 р. – Марко Вовчок, український письменник, поетеса.

1988 р. – Платон Воронько, український письменник, публіцист.

11

1891 р. – у Києві почав функ-

ціонувати кінний трамвай.

1989 р. – пленум Верховного суду УРСР реабілітував усіх зауджених у справі Спілки визволення України.

Народився:

1950 р. – Стів Возняк, місто Санівейл, штат Каліфорнія, США – пioner комп'ютерних технологій, конструктор (разом зі Стівом Джобсом) одного з перших персональних комп'ютерів у світі (США). Народився в сім'ї вихідців з Буков

МУЗИКА У ВІЗВОЛЕНОМУ КРАМАТОРСЬКУ

Визволені українські міста поступово повертаються до мирного життя. Чимало зусиль для цього докладають військовослужбовці Збройних Сил України. Вони розмінюють важливі міські комунікації, допомагають в перевезенні продуктів, надають медичну допомогу. А в Краматорську за сприяння військовослужбовців сил АТО взагалі трапилася неординарна подія для всього міста. На відкритій сцені в центральному міському парку відбувся святковий концерт на честь визволення міста. Його підготували і дали для мирних мешканців музиканти та артисти з Національного Президентського оркестру.

У місті на цей концерт чекали з нетерпінням, адже з моменту окупації Краматорська бойовиками тут не було жодного свята. Люди боялися навіть вийти на вулицю. А тепер все місто розібралось у жовто-блакитні кольори. Стрічки в косах, на руках, державні прапори України — від маленьких до

найбільших, які тільки можна втримати в руках, написи на футбольках і сумках... Люди кажуть, що просто втомуились боятися і дуже раді тому, що можна бути собою і вільно казати, що ти — УКРАЇНЕЦЬ. Так само з гарним настроєм та великим нахненням приїхали сюди і музиканти.

— Коли нам було запропоновано приїхати в це славне місто Донбасу, то весь колектив виявив бажання виступити перед мешканцями Краматорська, — зазначив директор Національного Президентського оркестру, за служжений діяч мистецтв, підполковник запасу Іван Москаленко. — Ми дуже хочемо підняти настрій цим людям і показати, що за них вболіває та їх підтримує вся Україна.

Спеціально для краматорців музиканти підготували кілька годину програму, до якої увійшли як твори світової класики, українські народні пісні та музика, а також країн музичні та пісенні композиції вже з сучасного українського нацбання. І до слова сказати, краматорці щедро нагородили оплесками артистів, оцінивши таланти таких співаків як Вікторія Осадчук та Сергій Гурець. Буквально зачарував аудиторію грою на баяні Віталій Саха-

цький. Також городянам прішла до душі гра таких музикантів як Микола Іщук, Сергій Коцарій, Олександр Лобортас. А Олександр Родіонов просто «зірвав» серед слухачів «бомбу з гарним настроєм», виконавши за підтримки оркестру, яким керував диригент, заслужений діяч мистецтв Сергій Золотарьов, запальну карпатську «Ватру». Письменник Федір Шишман надав шалений заряд бадьорості, продекламувавши зі сцени власні вірші.

Імпровізована зала перед сценою була вщент заповнена людьми, які прийшли послухати чудову музику та співи. І навіть після завершення люди довго не хотіли відпускати музикантів. Під вигуки «браво-біс», вони зійшли зі сцени та виконали дефіле вже безпосередньо перед глядачами.

Підполковник Тарас ГРЕНЬ
Фото автора

У «СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ» — «ВСЯ ПРАВДА ПРО КРИМ»

Наприкінці липня у залах «Хлібні» заповідника «Софія Київська» відкрилася виставка «Вся правда про Крим. Пленерні хроніки». Як повідомляє Cultprostir, на ній представлено понад 100 робіт, виконаних українськими художниками кількох поколінь за більш ніж півстоліття мистецького «освоєння» Криму.

Серед популярних пленерних майданчиків півострова — Бахчисарай, Судак, Ялта, Коктебель, Феодосія, Гурзуф. Якщо в 1950-80-ті роки спонсором багатьох мистецьких експедицій виступала держава (через Спілку художників), то у 2000-х роках кримські пленери фінансували готелі та приватні галереї.

В експозицію виставки «Вся правда про Крим. Пленерні хроніки» увійшли роботи Сергія Подерв'янського, Бориса Рапопорта,

Романа Сельського, Григорія Сокиринського, Анни Файнерман, Юрія Химича, Тетяни Яблонської. Покоління, що прийшло в мистецтво на зламі 1980-90-х років, представлено іменами Олександра Аполлонова, Олексія Белюсена, Олексія Вакарчука, Бориса Єгiazаряна, Катерини Корнійчук, Олени Придувалової та інших. На виставці репрезентовані пленерні об'єкти художників, які сформувалися вже за часів незалежності України, серед них: Олег Винник-Штеп, Сергій Коваленко, Валентина Сафіна, Артем Толстухін і Валерій Шматко.

Більшість робіт для виставки надані родинами художників та приватними колекціонерами і в музейному контексті показуються вперше.

Космацький народний ансамбль пісні і танцю вже не одне десятиліття дарує своїм шанувальникам чарівні гуцульські музику, танці, пісні. Він з успіхом виступав на столичних сценах, ставав дипломантом поважних фестивалів і конкурсів, а нещодавно уже вкотре підтвердив статус звання народного.

Фото Дмитра Пожоджука